ԵՐԵՍՈՒՆ ԵՒ ԵՐԿՐՈՐԴ ՏԱՐԻ ԹԻՒ 3414 — ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ 22 ՓԵՏՐՎԱՐ 1883 — Ն. Տ. 6 ՄԱՐՏ

ԳԱՑՄԱՆՔ

Տարեկան գին Կ. Պոլսոյ համար 10 Մէճիտ
» » Գաւառաց » 12 »
Վեցամսեայ » Կ. Պոլսոյ » 5 1/2 »
» » Գաւառաց » 6 1/2 »
Օտար Թղթատարով ղրկուած 2 1/2 լիրա
Ծանուցման տողը մէկ անգամի համար 3 ղրշ երկու անգամի համար 2 ղրշ է. աւելի անգամներու համար զատ սակարկութիւն կըլլնի

ՄԱՍԻՍ
ԼՐԱԳԻՐ

30 ՓԱՐԱՑ — ՀԱՆԱՊԱԶՕՐԵԱՑ — 30 ՓԱՐԱՑ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԱԶԳԱՅԻՆ ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

ԳԱՑՄԱՆՔ

Դուրս գնացած լրագրաց համար ծախքը խմբագրութեան վրայ է.

Լրագրոյ վերաբերեալ նամակ կամ որ եւ է գրութիւն խմբագիր Տնօրէնին պէտք ուղղուի. Կ. Պոլիս Բէզա փողոց Եօզղաթ Շարգ Չարշըսը թիւ 33 Մասիսի գրասենեակը.

Ծանրոց ծախքը չվճարուած նամակ չըն ընդունուիր.

Չտպուած նամակ, յօդուած, եւայլն ետ չեն տրուիր.

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

Խառն. — Հեռագրական. — Ազգային լուրեր. — Գիտական. — Այլ եւ այլ լուրեր. — Ցայտագիր ուսմանց Որբանոցի Ազգ. Հիւանդանոցին — Ակնայ Լիճ գիւղ. — Դիտողութիւն մը. — Պաշլըխ. — Թերթօն Մասիսի — Ռուսահայ համալսարանական ուսանողաց կեանք.

Կ. ՊՈԼԻՍ 22 ՓԵՏՐՎԱՐ

ԽԱՌՆ ԼՈՒՐԵՐ

Վեհ. Սուլթանը փէրիքութեան աստիճան տուաւ զինուորական ջրանկրաց խումբին հրամանատար Աւստրիացի Ջէչէնէրի կոմսին.

Մեծ Եպարքոս Բարձր. Սայիտ փաշա վերջին օրերս շրջաբերական մը ղրկելով գաւառաց կուսակալներուն պատուիրեց որ իրենց իրաւասութեան ներքեւ գտնուած գաւառաց ներքին վարչութեան վերաբերեալ գործոց համար ուղղակի Ներքին գործոց նախարարութեան դիմեն, եւ ոչ Մեծ Եպարքոսութեան.

Թուրքիոյ եւ Անգլիոյ միջեւ յառաջագոյն կնքեալ առեւտրական դաշնագրին մէջ մուծուելիք բարեփոխութեանց վրայ բանակցութիւնները փութացնելու համար Բ. Դուռն հրաւիրեց առեւտրական դաշնագրաց նախաքննիչ յանձնախումբն, որ իւր անդամոց երկուքն յարաբերութեան դնէ Անգլիական հիւպատոս Պ. Բէնչի հետ, որ առեւտրական նոր դաշնագրին հիմերը ձգելու եւ մանրամասնութեանց վրայ բանակցելու պաշտօն ստացած է Անգլիոյ դեսպանատան կողմէ.

Անգլիական դեսպանատան քաղաքական թարգման Սըր Ա. Սանտիսըն, որ ժամանակէ մ'ի վեր արձակուրդով Լոնտրա կը գտնուէր, ուրբաթ օրը մայրաքաղաքս վերադարձաւ եւ իւր պաշտօնը վերսկսաւ.

Մուսուլի կուսակալը՝ Սիւլէյմանիէի կառավարչէն լուր առնլով հեռագրած է Բ. Դրան թէ Սիւլէյմանիէի մօտակայ քանի մը Պարսկական գիւղերու մէջ համաճարակ հիւանդութիւն մը ծագած է, որ ժանտախտի բնութիւն ունի եղեր. Մեծ Եպարքոս Բարձր. Սայիտ փաշա, այս լուրն առնլուն պէս, հրաման ղրկեց տեղական իշխանութեանց որպէս զի ճարակեալ տեղերու հետ ամեն հաղորդակցութիւն ընդհատելու համար սահմանագլխին երկայնութեամբ զինուորական շղթայ մը հաստատեն. Քարանթինայի վարչութիւնն ալ հրաման ղրկեց Վան Տօքթ. Օթիէրովիչի որ Սիւլէյմանիէ երթալով համաճարակ հիւանդութեան բնութիւնն ստուգէ, եթէ իրօք համաճարակ հիւանդութիւն ծագած է.

Եաֆայէն փետր. 20 թուով Լիքըրբէսի գրուած նամակ մը կը ծանուցանէ թէ Գերմանիոյ կայսեր երրորդ որդի՝ Բրուսիոյ Ֆրէտէրիք Քարլ իշխանը՝ Գերմանական Սիքլոբ շոգենաւով փետր. 19ին Եաֆա հասեր է, եւ թէ Վեհ. Սուլթանին երկու Թիկնապահները շոգենաւուն երթալով բարի գալուստ մաղթեր են իշխանին, որ ամեն պաշտօնական ընդունելութիւն մերժեր է եւ կառավարութեան կողմէ եղած որ եւ է հրաւէր չէ ուզեր ընդունիլ. Երուսաղէմի կառավարիչն, որ 10 օրէ ի վեր Եաֆա կը գտնուէր, իշխանին այս բաղձանքն իմանալով պաշտօնական ընդունելութիւն չէ ըրեր. Իշխանն Եգիպտական կառավարութեան նախկին պաշտօնատար Գերմանացի Պրիւք փաշայի հետ ցամաք ելնելով կառք մը նըստեր եւ ուղղակի Երուսաղէմ գնացեր է՝ իւր հետ ունենալով Վեհ. Սուլթանին Թիկնապահ Աճէմ պէյն. Իշխանն Երուսաղէմի ուխտավայր տեղերը տեսնելէ յետոյ ցամաքէն Դամասկոս եւ Պէյրութ պիտի երթայ, եւ անկից ալ մայրաքաղաքս պիտի գայ մարտ 20ին.

Կայսերական գեղարուեստից նորակառոյց վարժարանին տնօրէնութիւնը կը ծանուցանէ մեզ թէ վարժարանն անցեալ շաբաթ օրը բացուած լինելով, դասախօսութիւնք մարտ 1ին պիտի սկսին. Հետեւապէս կը հրաւիրէ արդէն արձանագրեալ աշակերտներն որ նոյն օրը ներկայ գտնուին. Յիշեալ վարժարանին աշակերտելու փափաքողք պէտք է որ կայսերական Թանգարանի տնօրէնութեան երթալով այժմէն իրենց անունն արձանագրել տան.

Իսթէրն Էքսբրէս կը ծանուցանէ թէ անցեալները քանի մ'երեւելի Մարոնիք՝ Լիբանանու կառավարիչ Ռիւսթէմ փաշայի վարչութեան դէմ բողոքոյ հեռագիր մ'ուղղած էին Մեծ Եպարքոս Բարձր. Սայիտ փաշայի եւ մեծ տէրութեանց դեսպանաց. Լիբանանու Մարոնի ժողովուրդն՝ իւր տրտունջները բերանացի եւս ներկայելու համար Բ. Դրան՝ պատուիրակ մը ղրկած է, որ Սուրիոյ վերջին թղթաբեր շոգենաւով մայրաքաղաքս հասաւ.

Ադրիանուպօլսոյ եւ Փիլիպէի միջեւ առատ ձիւն տեղացած լինելով, կիրակի օրէն ի վեր կառախմբոց երթեւեկութիւնք արգիլուած են. այս պատճառաւ Փիլիպէի թղթաբերը չէ եկած.

Ոստիկանութիւնը կը ծանուցանէ թէ Պէօյիւքտէրէ բնակեալ Տիմիթրաքի անուն յոյն վաճառականի մը կինն, որոյ մտային կարողութիւնը խանգարուած էր քանի մը մ'օրէ ի վեր, երէկ գիշեր ժամ 10ին միջոցներն ինքզինք ծովը նետեր է, եւ թէպէտ տան մարդիկը հանելով ազատեր են զայն, բայց քանի մը ժամ վերջը մեռեր է.

Կիրակի երեկոյ ծագած յանկարծական բուռն փոթորկին պատճառաւ Ռումէլի-Հիսարի մէջ հին տուն մը փլաւ եւ նոճի մ'ալ տապալելով հեռագրական թելը խզեց.

Կըսուի թէ Սեւ ծովու մէջ ալ քանի մ'արկածներ պատահած են, որոց վրայ դեռ ստոյգ տեղեկութիւն չկայ.

Կը լսենք թէ Պրուսայի կուսակալութեան տասանորդատրոց նախորդ վերատեսուչ Վիզանթալ էֆէնտի եւ տասանորդատրոց վարչութեան քարտուղար Թէվֆիք էֆէնտի դատաստանի ենթարկուած են մեծկակ գումար մը գողցած լինելու ամբաստանութեամբ.

Թէրճիւմանը Հագիգաթ կը ծանուցանէ թէ օտարազգի դրամատէրներէ բաղկացեալ ընկերութիւն մը՝ Պոլսոյ եւ Իսկիւտարի միջեւ ընդծովեայ ներքնուղի մը (թիւնէլ) եւ Պոլսոյ շրջականերն զբօսական երկաթուղիներ շինելու արտօնութիւն խնդրեր է հանրօգուտ շինութեանց նախարարութենէն.

Նոյն լրագիրը կը ծանուցանէ նաեւ թէ փարոսներու արտօնատէր ընկերութիւնը Գըզ գուլէսիի մէկ մասը քանդելով քարէզի մեծերմնոց մ'եւ փարոս մը պիտի շինէ.

Կայսերական կառավարութիւնն ամէն տարի Թուրքիոյ բնակչաց մարդահամարը կատարել տալու ձեռնարկած էր, բայց ի վերջոյ ինչ ինչ պատճառներով յետաձգուած էր. Այժմ կ'ըսուի թէ Ներքին գործոց նախարար Բարձր. Խաշէմ փաշա այս կարեւոր գործն արագապէս ի գլուխ հանելու միջոցներ ձեռք կ'առնու.

Նախընթաց իրիկուն Գուրուչէշմէի բայերը պարապ նաւակ մը հովին բռնութենէն շրջելով ընկղմեցաւ, բայց մօտակայ առագաստանաւի մը նաւաստիներուն օգնութեան հասնելով ազատեցին նաւավարը.

Լրագիրք ոմանք կը ծանուցանեն թէ Աւստրիացի հնախոյզ մը Հաւրոս կղզւոյն մէջ դամբան մը գտեր է, որ Դիոնեսիոս Աղեկարնացւոյն գերեզմանը կը կարծուի.

Առանց բանաւոր պատճառի պաշտօնանկ եղած դատական պաշտօնէից պաշտօնանկութեան պատճառները քննելու համար յանձնախումբ մը կազմուեցաւ.

Կիրակի օրը Մուտանեայէն եկող թղթաբեր շոգենաւն 1000ի չափ ոչխար բերաւ մայրաքաղաքս. Նիկոմիդիայէն, Ջաթալճայէն եւ Պանտըրմայէն եւս հետզհետէ ոչխար կը բերուին. բայց մսին գինը ցարդ ինչ որ էր՝ նոյնը կը մնայ. Կը յուսանք թէ քաղաքապետութիւնն այս մասին բանաւոր տնօրինութիւն մը կ'ընէ.

Անգլիոյ երեսփոխանական ժողովոյ փետր. 23ի նստին մէջ արտաքին գործոց նախարարութեան խորհրդական Պ. Ֆիձ-Մորիս՝ հարցման մը պատասխանելով՝ յայտարարեց թէ Ռուսիոյ ջրանցքին վերաբերեալ առաջարկութեանց նկատմամբ արտաքին գործոց նախարարութեան ստացած պատասխաններն ընդհանրապէս նպաստաւոր հանգամանք մ'ունին. Ցարեց թէ Օսմ. կառավարութիւնն որ եւ է դրամական ուղղակի շահ մը չունի ջրանցքին նաւարկութեան մէջ. Ուրիշ հարցման մ'ալ պատասխանելով ըսաւ թէ Օպէյտ եւ Պարա քաղաքները Սուտանի ապստամբաց ձեռք ինկած են, բայց Խարթում քաղաքին համար վախնալու բան մը չկայ.

Սըր Տըրըմմոնտ Ուոլֆի մէկ հարցման պատասխանելով ըսաւ թէ ո՛չ Լորտ Տըֆըրին եւ ո՛չ Պ. Մալէթ Եգիպտոսի համար ազգային կառավարութեան որ եւ իցէ ծրագրի մը հաւանութիւն տալու արտօնութիւն չունին՝ առանց կանխաւ հրահանգ ստանալու կառավարութենէն.

Վագըթ կըսէ թէ ժամանակէ մ'ի վեր մեծ անպատեհութիւն մը կը տեսնուէր Եվգաֆի նախարարութեան ներկայացեալ Հավալէներու եւ Սէրկիներու վճարման մէջ. Եվգաֆի նախարարը թէ եւ Սէրկիին կամ Հավալէին վրայ «վճարուի» (վէրիլէ) կը նշանակէր, բայց վճարումը շաբաթներով, ամիսներով կը յապաղէր եւ Սէրկիին կամ Հավալէին տէրը վճարուելու հրաման սըրուած գումարին կէս ոչ ամբողջը, գէթ մէկ մասն առնելու համար հազար դժուարութիւն կը կրէր. Արդի Եվգաֆի նախարար Քեամիլ փաշա սոյն անպատեհութիւնն եւ Եվգաֆի հետ դրամական գործեր ունեցող անձանց տրտունջներն ի նկատ առնլով հրաման ըրաւ որ այսուհետեւ «վճարուի» նշանակած թղթոց պարունակած գումարն անմիջապէս վճարուի.

Օսմանեան ընդհանուր պարտուց վարչական խորհրդոյ նախագահ եւ Ֆրանսացի պատուիրակ Պ. Օպարէ, որոյ նախագահութեան միամեայ պայմանաժամը լրանալու մօտ է, արձակուրդով փարիզ պիտի երթայ ի մօտոյ, եւ նախագահութեան պաշտօնը պիտի վարէ անգլիական պատուիրակ Պ. Էտկար Վինսըն.

Արդէն ծանուցինք թէ Քիլլիայի մօտ խորտակեալ անգլիական Քինկ-Արթիւր շոգենաւին ընկղման պարագայներուն վրայ քննութիւն մը ընելու համար յանձնախումբ մը կազմուած էր Անգլիական հիւպատոսարանին մէջ. Սթամպուլ լրագիրը կ'ըսէ թէ յիշեալ յանձնախումբն իւր շաբաթ աւուր նստին մէջ որոշեր է ընկղմեալ շոգենաւին նաւապետէն ետ առնուլ նաւապետութեան արտօնագիրն եւ նաւապետն ալ Անգլիոյ առեւտրական նախարարութեան ղրկել՝ վերջնապէս դատուելու համար.

Ինչպէս ըսինք երէկ, ելմտական խնդիրն այժմ կայսերական կառավարութեան բոլոր ուշադրութիւնը գրաւած է. Ցառաջիկայ ելմտական տարւոյն ելմտացոյցը պատրաստող յանձնախումբը նկատելով որ տէրութեան հասոյթները ժամանակին չեն հաւաքուիր, որով կայսերական կառավարութիւնը չը կրնար ամսականներն օրինաւորապէս վճարել, իւր մէջէն մասնախումբ մ'անուանեց, որ տէրութեան հասոյթները ժամանակին հաւաքելու միջոց մը խորհի. Վագըթ գիտել կուտայ թէ անվճար հասոյթից մեծ մասը կարող մարդոց ձեռքը կը գտնուի.

ՀԵՌԱԳՐԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

Վիէննա 5 մարտ.

Վիէննայի ազատամիտ լրագիրք կ'ըսեն թէ Ռուսիա պատերազմի ժամանակ ինքզինք կապուած չպիտի նկատէ Դանուբի յանձնաժողովին կողմէ այժմ իրմէ պահանջուած ազատ նաւարկութեան երաշխաւորութիւններով, եւ թէ ինք տէր պիտի լինի Դանուբի.

Մամուլը միաձայն կը յայտնէ թէ նախնական կրթութեան նոր օրէնքը կղերական հակազդեցութեան գործ մ'է. Դէպ ի Կալիցիա ռազմավարական երկաթուղւոյ մը շինութիւնը քանի մը տարի պիտի տեւէ 1400 մէթրոյ երկայնութեամբ ներքնուղւոյ մը պատճառաւ, եւ 21 միլիոն ֆիորին ծախքով պիտի ելնէ.

Լոնտրա 5 մարտ

Այս առաւօտեան Թայմզ կըսէ.

«Դեսպանախորհրդոյ յառաջիկայ գումարումը չորեքշաբթի օրը տեղի պիտի ունենայ. Անգլիական պատուիրակները սոյն նստին մէջ Քիլլիայի գետաբերնին նկատմամբ առաջարկ մը պիտի ներկայեն, որ հաւանականաբար ընդունելի պիտի դատուի Ռուսիոյ կողմէ եւ դեսպանախորհրդին աշխատութիւններն յանժամ աւարտած պիտի լինին»

Սթանտարտ լրագիրը կը կարծէ թէ Դանուբի դեսպանախորհրդին արդիւնքէն ամենէն աւելի վնաս կրողն Անգլիա պիտի լինի եւ թէ Ռուսիա Դանուբի վրայ վերստին ձեռք բերաւ այն առաւելութիւններն՝ որոցմէ զրկուած էր 1856ի դաշնագրին 4րդ յօդուածով.

Աթէնք 3 մարտ.

Աւազակաց հզօր հրոսախումբ մը, որ Վէլէմիսթի կողմը Թեսալիոյ սահմանագլուխն անցնելու փորձ փորձեց, Հելլենական զօրախմբէ մը յարձակում կրեց. Այս կռուոյն մէջ աւազակապետն սպաննուեցաւ եւ իւր ընկերները Թուրքիա փախչելու հարկադրեցան. Երեսփոխանական ժողովին մէջ այսօր երրորդ անգամ կարդացուեցաւ այն օրինաց ծրագիրն, որ Աթէնքի քանի մը Պանքայներուն կողմէ կառավարութեան լինելիք 10 միլիոն ոսկի փոխատուութեան կը վերաբերի.

Աթէնք 5 մարտ.

Երեսփոխանական ժողովն այսօր աւարտեց ելմտացոյցին ընդհ. վիճաբանութիւնն. Ընդդիմադիր կուսակցութիւնը բարեփոխում մ'առաջարկեց, որ կառավարութեան ելմտական աշխարհավարութիւնը կըպարսաւէր. Ընդդիմադիր կուսակցութեան առենաբանք բանախօսութիւններ ըրին, զորս հերքեց Պ. Թրիքուբիս. Երեսփոխանական ժողովն յետոյ 62ի դէմ 100 ձայնով մերժեց ընդդիմադիր կուսակցութեան առաջարկն.

Հինգշաբթի օրը մեծ պարահանդէս մը պիտի տրուի պալատը. Հելլենաց թագուհւոյն հայր՝ Քոնսթանթին Նիքոլայեւիչ մեծ դուքսն հոս կ'սպասուի ի մօտոյ.

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԺՈՂՈՎ

Կը լսենք թէ դիտաւորութիւն կայ եղեր յառաջիկայ ուրբաթ օրն եւս Ազգային Երեսփոխանական ժողովն ի նիստ չհրաւիրելու, վասն զի Բարեկենդան է. Անցեալ շաբթու չգումարեցաւ, որովհետեւ Միացեալ ընկերութեանց պարահանդէսը կար. Եթէ ստոյգ է մեր լսածը, Մայր Դիւանին մտադրութիւնը չենք կրնար գովելի գտնել. Բարեկենդանի զբօսութիւնն երեկոյեան ժամը 12էն յետոյ կը սկսի. ցերեկն ամեն մարդ իւր գործովք կը զբաղի, եւ երեք ամսուան դադարէ մը յետոյ յառաջիկայ ուրբաթ օրն եւս նիստ չընելով, Ցեարք Երեսփոխանք ո՛չ այնքան Բարեկենդան տօնած, որչափ ազգային կարեւոր խնդրոց առջեւ, որք խորհրդածութիւն եւ որոշում կը պահանջեն, անհասկնալի անտարբերութիւն մը ցոյց տուած կը լինին.

Ազգային ժողովոյ յառաջիկայ նստին կը սպասէ վարչական խնդրոյն որոշումը. Պաշտօնէական դրութի՛ւնը պիտի վերահաստատուի, թէ Սահմանադրական արդի կրկին ժողովները պիտի շարունակեն իրենց պաշտօնավարութիւն. Մեր կարծեօք, Պաշտօնէական դրութիւնն իւր առաջին գործադրութեան մէջ չտուաւ ակնկալուած արդիւնքն. Իրօք մէկ մէկ անձ պատասխանատու եղան ազգային գործոց մէն մի ճիւղին համար. բայց որովհետեւ այս անձինք իրենց անձնական գործերն ունէին, եւ որովհետեւ իրենց ժամանակին աւելցած մասը միայն կըրնային նուիրել ազգային գործոց, պատասխանատուութիւնն անձնական դառնալով հանդերձ իրական չէ կրցած լինել. ընդհակառակն, այնպիսի խնդիրներ, որոց լուծումը թերեւս փութացնէին քանի մը ժողովականաց խորհրդակցութիւնն ու գործակցութիւնն, մէկ անձի վրայ ծանրանալով, աւելի երկար ժամանակ անլոյծ մնացած են. Պաշտօնէական դրութիւնն անտարակոյս աւելի օգտակար եւ արդիւնաւոր է եթէ մէն մի պատասխանատու խորհրդական՝ ուրիշ ամեն գործ թողլով՝ մինչեւ իրիկուն Պատրիարքարանի մէջ նստի եւ ազգային գործովք պարապի. Քանի որ այս չը կրնար լինել, լաւագոյն է աշխատութիւնները բաժնել, ազգային արդի պիտոյից աւելի համաձայն կերպարանութիւն մը տալով Սահմանադրական ժողովոց դրութեան.

Բայց այս երկու դրութեանց բացարձակ արժէքն որոշելէ տարբեր եղանակ մ'եւս ունինք վարչական խնդիրը լուծելու. Ցայտնի է թէ ազգային գործոց մատակարարութեան համար գլխաւոր պատասխանատուն Ս. Պատրիարք Հայրն է. իսկ վարչութիւնը Ն. Սրբազնութեան աջակցելու կոչուած է. Արդ, պէտք է հարցնել Ս. Պատրիարք Հօր թէ Պաշտօնէակա՞ն թէ ժողովական դրութեամբ կը յուսայ լաւագոյն ուղղութիւն մը տալ ազգային գործոց. Ըստ ամենայն հաւանականութեան, Ն. Սրբազնութիւն պիտի պատասխանէ թէ երկու դրութիւնք եւս լաւ են, բաւական է որ Պատրիարքարանի տնտուկը դրամ ունենայ, եւ որովհետեւ այս ելմտական ճիգ յոյժ ողբալի վիճակի մը մէջ է ազգային տուրք չվճարման պատճառաւ, ո՛չ Պաշտօնէական դրութեամբ բան մը կրնայ կատարուիլ, ո՛չ ալ ժողովներով. Բայց վերջապէս, խնդրոյն սկզբունքն որոշելու համար, Ս. Պատրիարք Հօր կարծիքը մեծ կըշիռ ունի. Ն. Սրբազնութիւն պէտք է յայտնէ թէ ո՛ր տեսակ գործիք յարմարագոյն է իրեն վասն մատակարարութեան այն ազգային գործոց, զորս Ազգը գլխաւորապէս Ն. Սրբազնութեան խնամոց յանձնած է, եւ երկրորդապէս որ եւ է վարչութեան կամ խորհրդականի.

Ազգային ժողովոյ սեղանին վըրայ կը կենայ նաեւ Այվազեան Առաքելութեան խնդիրը. Թէ Պ. Ա. Այվազեան, առանց արտօնութեան եւ առանց օրինաւոր պայմաններն յարգելու տղայ տանելով յԷջմիածին, եւ շահադիտութեան միջոց մ'ընելով զայս գործ, եւ սպա տըղայքն Էջմիածին թողլով ու փախչելով, քանի մը տեսակ յանցանք ի միասին գործած եւ հանրային կարծեաց դատապարտութեան արժանացած է, խնդրոյն այս մասն աւելի տարակոյսէ վեր է այժմ. Ո՛չ նուազ գոհացուցիչ է տեսնել թէ ազգային երկու պաշտօնական մարմիններ, Ուսումնական խորհուրդն եւ Քաղաքական ժողովը, գովելի փութաջանութեամբ քննելով գործը, վճիռ տուած են Պ. Ա. Այվազեանի յանցաւորութեան. Կը մնայ տեսնել թէ Երեսփոխանական ժողովն ի՛նչ պիտի որոշէ իւր վրայէն սրբելու համար արատ մը, զոր դժբաղդաբար կրթական շահատակութեան գիւտողը բերած լինել կ'երեւի այդ պատկառելի ժողովոց վրայ. Եւ յիրաւի, թէ՛ Կ. Պոլսոյ եւ թէ՛ Ռուսահայոց մէջ, Պ. Ա. Այվազեանէ աւելի կը քամբասուին Երեսփոխանական ժողովն, որ այսպիսի անդամ մ'ունի, եւ այն ծնողք, որք իրենց տղայքը վստահած են անոր իբրեւ ազգային երեսփոխանի՝ կրթական շահատակութիւնն արատ մ'եղած է Կ. Պոլսեցւոց եւ անոնց պաշտօնական մարմիններուն. Տփղիսի լրագիրք դեռ կը գրեն այս խնդրոյ վրայ, եւ Ռուսահայք հետաքրքիր են տեսնել թէ ինչ ընթացք պիտի բռնեն Կ. Պոլսոյ ազգային պաշտօնական մարմինները, զորս իրենք առիթ չեն փախցներ հարուածելու. Մեք մեր մասին կը յուսանք թէ Երեսփոխանական ժողովն, այդ սեւ արատը սրբելով հանդերձ, արդարութիւնն ի գործ պիտի դնէ, եւ յօրինակ այլոց պիտի ապացուցանէ արդեամբ թէ Հայ ազգին մէջ ալ կրնան պատժուիլ բաղդախնդիր խաբեբայներ.

Զմիւռնիոյ անտառաց ընդհ. վերատեսուչ Գէորգ էֆէնտի Գուռնեան հետեւեալ ցաւալի լուրը կը հաղորդէ մեզ հրատարակելու խնդրանօք.

"Այտընի կուսակալութեան հանքային տեսուչ Պարութեան Մեծ. Գրիգոր էֆէնտի՝ յետ կարճատեւ հիւանդութեան իւր մահկանացուն կնքեց ի հասակի 25 ամաց, ի խոր սուգ համակելով իւր ծնողքը, բարեկամներն եւ բոլոր Զմիւռնիոյ հասարակութիւնը. Գրիգոր էֆէնտի ուսումնական եւ ազնուաբարոյ երիտասարդ մը լինելով, ամենուն համակրութիւնն յինքն գրաւած էր".

Ցառաջիկայ հինգշաբթի փետր. 24 Սրբոց Վարդանանց տօնի առթիւ ի կնքատակ հանգուցելոյ բարերար համանուն Սրբոց Ս. եկեղեցւոյս եւ ի հոգեւոր մխիթարութիւն բարեպաշտ ժողովրդեան, Արժ. Տ. Յովհաննէս վարդապետ Փափազեան հանդիսաւոր Ս. Պատարագ մատուցանել եւ հոգեհանգըստեան պաշտօն կատարելու հրաւիրուած է խորհրդոյս կողմանէ յատկապէս.

Ի դիմաց Թաղ. խորհրդոյ
Ատենադպիր — Ատենապետ
Կարապետ Աստուրեան — Բ. Մուրէթեան
1883, փետր. 21
Ֆէրի-գիւղ

ԳԻՏԱԿԱՆ

ՃԱՆԱՊԱՐՀՈՐԴՈՒԹԻՒՆՔ Ի ՀԻՒՍԻՍԱՅԻՆ ԲԵՒԵՌ

Բ.

Միայն արջային կամ հիւսիսային բեւեռին կողմը բաւական շարունակեալ և լուրջ կերպիւ ճանապարհորդուեցաւ, որովհետեւ վաճառականութեան շահերն ստիպեցին յիշեալ բեւեռին սահմաններն ուշի ուշով խուզարկելու, մինչդեռ հակարջային կամ հարաւային ծովերն ընդհակառակն այսպիսի կարեւորութիւն մը ներկայացնելէ զուրկ կը գտնուէին ճանապարհորդաց եռանդը բորբոքելու համար։

Հիւսիսային բեւեռին սառնապատ ծովերուն մէջ ճանապարհորդելու ձեռնարկող ուղեւորք այնպիսի վտանգաց ենթարկուած են, որ երեւակայելի բոլոր եղերական դէպքերը գերազանցած են։ Նոյն ճանապարհորդներուն աչքէ բնութիւնն այնպիսի վչտեր ու նորանոր դժբաղդութիւններ յարուցած է, որոց վրայ գաղափար մը կրնան ունենալ միայն արջային սառնապատ ծովերն ուղեւորող ճանապարհորդք։

Ամենէն առաջ բեւեռական նահանգաց մէջ թափանցող նաւաստին Սէպաստիէն—Գապոթ եղած է, որ 1498 ին երկրիս հիւսիսային արեւմտեան կողմէն՝ Եւրոպայէն Չինաստան և Հնդկաստան երթալու համար անցք մը կը փնտռէր։ Այն ժամանակին համար, յորում նաւուղղութիւնն իւր տղայութեանց ներքեւ այնչափ քիչ միջոցներ ունէր, Գապոթի ձեռնարկն յիրաւի ամենամեծ յանդգնութիւն մը կը համարուի։ Աքանտինաւեան աւանդութիւնք մի և նոյն ձեռնարկութիւնը Բոսիան թագաւորին որդւոյն (Թ՛ դար) Օթէր Նորվեկեացւոյն (873) և Հորոլա և Մանիօւս թագաւորազանց կը յատկացընեն (1450)։

Սէպաստիէն—Գապոթ մինչեւ Հիւտսոնի նաւահանգիստն հասաւ, բայց իւր նաւաստեաց ապստամբութիւնը զինքն ետ դառնալու ստիպեց։

Կասպար տը Գորթերէալ 1500ին Լապրատորն, 1553ին Սըր Հիւկ Վիլուպկի՝ Նոր-Զէմլիան, և Շանսըլոր՝ Ճերմակ ծովը գտան։ Պարենց 1596ին Սպիցպէրկ կղզին գտաւ. 1607ին Հէնրիկ Հիւտսոն՝ հիւսիսային մինչեւ 82 երորդ աստիճանն յառաջացաւ, և երեք տարի ետքը Լապրատորին մեծ նաւահանգստին իւր անունը կուտար. բայց Հիւտսոն անկէ աւելի անդին չյառաջացաւ։ Իւր նաւաստիք ապստամբելով զինքը բռնեցին, իւր որդւոյն վեց նաւաստեաց և նաւուն ատաղձագործին հետ, որք անոր հնազանդ մնացած էին, մակոյկի մը մէջ դնելով բաց ծովուն մէջը ձգեցին ու ելան գնացին։ Այսպէսով ստուտակեցաւ յիշեալ [illegible] նաւորդն։

Ժամ—Մայենի կղզին 1644 ին գտնուեցաւ և 1646 ին Փաքին գըտաւ իւր անունը կրող ծովը, [illegible]

[illegible] կու նաւերով։ Անգլիացի նաւապետն իւր ուղեւորութեան միջոցին Վելինկթոնի և Բրէնս—Րէժանի պարանցներն, և Գրինվալիս, Պրիամ Մարթէն և Մելվիլ կղզիները գըտաւ, որ ետքէն այս վերջնոյ Բարրիի արշիպեղագոս անունը տուին։ Այս կարճ ճանապարհորդութեան միջոցին, կ'ըսէ Լուի Ֆիկիէ, Բարրի այնչափ նոր արդիւնքներ յառաջ բերաւ, որ ետքէն իւր յաջորդներ գրեթէ 40 տարուան միջոցի մը մէջ յառաջ չկրցան բերել, անոր համար անշուշտ, որ նախ և առաջ Բարրի ճանապարհորդեց յիշեալ ծովերուն մէջ։

Պրիամ—Մարթէն կղզւոյն վրայ Էսքիմոյեաց հին բնակարաններու հետքեր նշմարեցին։ Բարրի ձմեռը Մելվիլ կղզւոյն վրայ անցուց. վինթերի ծովախորշին մէջ ընտրեալ կայարանին հանելու համար՝ բոլոր սառոյցին մէջ մէկ մղոն երկայնութիւն ունեցող անցք մը սղոցելու, որ երեք օրուան աշխատութիւն մ'արժեց. բայց մինչ նաւը խարսխելու վրայ էին, երբ ջերմաչափը զրոյէն 18 աստիճան վար իջաւ և ամեն անցք սառելով նաւուն ալ սառոյցին մէջ գամուեցաւ։ Այն ատեն ամենայն ինչ ցամաք տարին, մակոյկներն, առագաստները, կայմերուն վերի մասերն և այլն, ու նաւուն վրան ալ կերպ մը տանիք ձեւացնելով բրդէ ծածկոյներով գոցեցին և անոր մէջ տաք բարեխառնութիւն մ'ունենալու համար ամեն միջոց ի գործ դրին, զոր օրինակ զանազան կրակարաններ տեղաւորեցին, որք միօրինակ բարեխառնութիւն մը յառաջ պիտի բերէին։ Իւրաքանչիւր ննջարանի վրայ առագաստալաթէ անթափան- [illegible] 28 աստիճան վար կը գտնուէր։ Այս 84 օրուան ձմեռուան մէջ օր մը ջերմաչափը զրոյէն մինչեւ 47 աստիճան վար իջաւ։

Մի քանի նաւաստեաց անդամները սառեցան, որոնք շատ ժամանակ ետքն իսկ չի կրցան բոլորովին առողջանալ։ Այսու ամենայնիւ յունիս ամիսը կը մօտենար, որով նաւուն մարդիկն կարող եղան ճանապարհորդել. մամռաւ ու դալար խոտով ծածկուած երկիրներու մասեր գտան. հոն կը ժողովէին բէներ, նապաստակներ, հիւսիսային բադեր և ուրիշ քանի մը արջային նահանգաց թռչունք։ Գայլեր ու աղուէսներ նաւաստեաց բնակարանաց բոլորտիքը կը շրջէին։ Բարրի նաւապետն յիշեալ սահմանաց վրայ երկրորդ ձմեռ մ'անցունել չուզելով, սառոյցները լուծուելուն պէս, փութանակի Եւրոպա դարձաւ։

(Շարունակելի)

ՀԵՐՈՆԻՄՈՍ ԲԱՐՍԵՂԵԱՆ

ԱՅԼ ԵՒ ԱՅԼ ԼՈՒՐԵՐ

Սպանիոյ մէջ եւս ընկերվարական գործունէութիւն ցոյց կուտան։ Անտալուզիոյ գաւառին մէջ գաղտնի ընկերութեանց վերաբերող 136 անձինք ձերբակալուած և ծանրակշիռ խստումնութիւններ ըրած են, որոց վրայ Մադրիտի կառավարութիւնն յատուկ դատաւորներ նշանակած է, որպէս զի քննեն այս ընկերութեանց նպատակն ու կազմութիւնն, որք քանի մը հազար անդամներ ունին եղեր միայն Անտալուզիոյ մէջ։ Հաշակաւոր Միջազգային Ընկերութեան հետ (Էնթէրնասիօնալ) այս Յեղափոխականք երկրագործաց թշուառութենէն օգտու- քացած են Անիշխանական և ընկերվարական գաղափարներ տարածելու համար գիւղացւոց մէջ, որոց մեծագոյն մասն ապառ հողատէր չեն, այլ կ'աշխատին ուրիշ հողերուն վրայ, որոց տէրերը բացակայ են իրենց կալուածներէն, ինչպէս նաեւ քաղաքներու գործատանց մէջ, որք Հանրապետական գաղափարներու յարած են երկար ժամանակէ ի վեր։ Այս գաղտնի ընկերութիւնք այլ և այլ ոճիրներ գործած են, որոց կարգէն են բռնաւոր կալուածատէրներու և կառավարական գեղծ պաշտօնեայներու սպանութիւն, անոնց կալուածներուն հըրձիգութիւն, հացագործներու խանութներուն վրայ յարձակում, դուռներու և հնձոց կողոպտում և հրկիզում։ Անդամոց մի մասին ձերբակալումն արդիւնք է երկու սպանութեանց, որք մօտերս գործուեցան և Սպանիական ոստիկանութեան ուշադրութիւնը գրաւեցին մասնաւորապէս։ Ամեն օր բազմաթիւ ձերբակալութիւնք կը լինին այժմ։ Կարեւորագոյն յայտնութիւնք կը սպասուին Սպանիական խորհրդարանին մէջ հարցմանց տրուելիք կառավարական պատասխաններէն և ամբաստանելոց հարցաքննութենէն։

—

Նիւ Եորքէն քաշուած Ռէօդէրի հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ Միսուրի նահանգին Ճէֆէրսըն Սիդի քաղաքին բանտին մէջ գտնուող յանցաւորք ապստամբելով, չէնքը կրակի տուած են։ Բայց բանտարկեալներէն ոչ ոք չէ կրցած փախչիլ։ Եղած վնասն 300,000 տոլար կը հաշուի։

—

Զարմանալի յայտնութիւնք եղած են Նիւ Եորքի Սինկ-Սինկ կոչուած հանրածանօթ բանտին վրայ։ Թէօտոր Պըրնէդ անուն բանտարկեալ մը տեղեկութիւն տուած է Երեսփոխանաց ժողովոյ մէկ յանձնախմբին առջեւ թէ յիշեալ բանտին մէջ բարբարոսութիւնք ի գործ կը դրուին։ Քանի մը մարդոց անունները տըւաւ, որք մեռած կամ յիմարացած են չափազանց ծանր աշխատութեան կամ անգթութեան երեսէն։ Արթուր Հէալէր անուն ուրիշ վկայ մը նմանօրինակ գեղծումներ նկարագրեց, յայտնելով թէ բանտապահներէ մին, Հակերդի անուն, անգամ մը այնչափ անօթի թողուց զինք, որ երբ գանգատեցաւ՝ մուկ մը ղրկեց, զոր ինք [illegible]։ Նախորդ բանտապահ մը այժմ տուաւ այս վկայութեանց։ Տոքթ. Մարդին անուն բժիշկ մը նոյն մեծ բանտին հիւանդանոցին ամօթալից վիճակին վրայ տեղեկութիւն տըւաւ։

Այս յայտնութիւնք ժողովրդային մեծ զայրոյթ պատճառած են Միացեալ Նահանգաց մէջ։

—

Ամերիկեան լրագիրք տեղեկութիւն կուտան սարսափելի մենամարտի մը վրայ, որ մօտերս տեղի ունեցած է երկու Մեքսիքացւոց միջեւ, [illegible]։ Անոնք աղջկան մը սիրահարած էին, և կ'որոշեն իրենց մէ մէկուն մահուամբ կարգադրել սա կէտը թէ ո՛վ պիտի ամուսնանայ այդ աղջկան հետ։ Հետեւաբար այս երկու վայրագ մարդիկ սենեակ մը կը փակուին, որոյ դուռը խնամով կը կղպեն, և իւրաքանչիւրն իւր ձեռք ունենալով կացին մը, կատաղի մենամարտ մը կը սկսին։ Մին մէկ կարիներ կը փըրցունէ հակառակորդին մարմնոյն վրայէն, սա ալ անոր գլուխը կը կտրէ և վար կը ձգէ։ Մին կը մեռնի անմիջապէս, իսկ միւսն սարսափելի կերպիւ կը վիրաւորուի։ Այսու հանդերձ, իրողութիւնն իմացուելով, կենդանի մնացած չարագործը բանտ կը տարուի, ուր կը կարծուի թէ հոգին պիտի աւանդէ։

—

Գերմանիոյ Ընդհանուր Սպայակոյտն 1870ի Ֆրանքօ—Գերմանական պատերազմի պատմութիւնը կը հըրատարակէր բաւական ժամանակէ ի վեր, և վերջին հատորը մօտերս լոյս տեսած է։ Այս հատորի մէջ ինչ ինչ թուանշանք կան, որք պաշտօնապէս ստուգուած լինելով, յիշատակութեան արժանի են իբրեւ պատմական կարեւոր դէպքի մը վիճակագրութիւնք։ 1870 տարւոյ օգոստոս ամսուն մէջ Ֆրանսայի սահմանագլուխն անցնող Գերմանացի զօրաց թիւն էր 780,723. յետոյ Գերմանիայէն ղրկուած օժանդակ զօրաց գումարն է 222,762. Խաղաղութեան կնքուած պահուն Ֆըրանսայի հողին վրայ կը գտնուէր 936,948 Գերմանացի զօրք, իսկ պատերազմի միջոցին Գերմանիոյ մէջ իսկ մնացած զօրաց միջին թիւն էր 400,000։ Բարիզը պաշարող զօրաց միջին թիւն էր 180,000, և այն կռիւներու թիւն, որոց կը մասնակցէր առնուազն ձիաւորաց կամ հետեւակաց գումարտակ մը կամ հրետանի մը, էր 766։ Գերմանիա ղրկուած Ֆրանսացի գերեաց թիւն էր 333,341. Ֆրանսական զօրքէն առնուած է 107 դրօշ, 7,441 թընդանօթ և 855,000 հրացան։ Գերմանացւոց կորուստն էր 129,700 հոգի, որոցմէ 40,862ը մեռեալ և 88,838ը վիրաւորեալ։ Կրավլոդի ճակատամարտին մէջ միայն Գերմանացիք կորուսին 29,159 հոգի, ի Մառ-լա-Դուռ՝ 15,790, ի Վէօրդ՝ 10,642, ի Սէտան՝ 9,924, Բարիզի պաշարման մէջ՝ 12,500, և Մէցի պաշարման մէջ՝ 5,571։ Գերմանացիք չարժուն և անշարժ հիւանդանոցաց մէջ դարմանած են 46,955 հոգի, որոց 7,022ն էին վկայեալ բժիշկք։ Անոնք խնամեցին 295,644 հիւանդ և վիրաւոր։ Ռազմամթերաց սպառումն եղած է՝ միայն Գերմանացւոց կողմէ՝ 30 միլիոն հրացանի հարուած և 362 հազար 662 թնդանօթի հարուած։ Ֆրանսական հողին վրայ Գերմանացւոց հաստատած առժամեայ հեռագրաթելերուն երկայնութիւնն է 6,455 մղոն, և անոնց բացած թըղթատանց թիւն էր 44, որք 103 միլիոն նամակ և լրագիր բաշխած են բանակին։

—

Գերմանիոյ Արտաքին գործոց նախարարն է այժմ Հաձֆելտ կոմսն, որ կարեւոր պարագայից մէջ խորհուրդ կը ստանայ Պիզմարք իշխանէն։ Հաձֆելտ կոմսին կենսագրութիւնը հրատարակող լրագիր գիտել կուտան թէ կոմսը սերած է միեւնոյն Հաձֆելտ իշխանէն, որ Պէրլինի կառավարիչ էր երբ Բըրուսիոյ մայրաքաղաքն ինկաւ Մեծն Նաբոլէոնի զօրաց ձեռք յամին 180[6] հոկտ. ամսուն, և որ քիչ մնաց թէ Ֆրանսացւոց կայսեր հրամանաւ գլխատուէր։ Հաձֆելտ իշխանը նամակ մը ղրկած էր Բրուսիոյ թագաւորին, տեղեկութիւններ տալով Ֆրանսական զօրաց վրայ. այս նամակ բռնուելով, կայսեր տրուեցաւ։ Ֆրանսական [illegible] լրագիրն առաջին անգամ լինելով հըրատարակած է այն նամակի պատճէնը, զոր Մեծն Նաբոլէոն յանժամ ուղղած էր Ժօզէֆին կայսրուհւոյ՝ իւր կնոջ, բացատրելով թէ ինչպէս Հաձֆելտ իշխանն անմիջապէս չսպաննուեցաւ։ Ասաւասիկ թարգմանութիւնն այս նամակի, որ կը յայտնէ Մեծին Նաբոլէոնի կարծիքը կանանց մասին.

«Ստացայ ձեր նամակ, յորում վշտացած կ'երեւիք, սիրելի բարեկամ, այն դէշ բաներու համար զոր կ'ըսեմ կանանց վրայ։ Ես վերջին ծայր կ'ատեմ խառնակիչ (ինտրիկան) կիները։ Վարժուած եմ բարի, ազնիւ և վստահելի կանանց։ Զասոնք կը սիրեմ. և եթէ անոնք կողոպտած են զիս, յանցանքն իմս չէ, ձերն է։ Հիմա կ'ուզեմ իմացնել ձեզ թէ բարութիւն մ'ըրի այնպիսի անձի մը, որ ցոյց տուաւ թէ բարի կին մ'էր, զգայուն կին մը, այսինքն Տիկին Հաձֆելտի։ Երբ ցոյց տուի իւր ամուսնոյն (Հաձֆելտ իշխանին) նամակն, որ բռնուած էր, կինը պարզապէս ըսաւ, բայց խորին յուզմամբ և փղձկելով, թէ, «Ո՛հ, իւր գիրն է իրօք»։ Այս խոստովանութիւն սրտիս դպաւ. ուստի ըսի կնոջ. «Լա՛, Տիկին, կըրակարանը նետեցէք այդ նամակ՝ ո՛չ եւս կրնամ մահուան վճիռ տալ ձեր ամուսնոյն վրայ»։ Կինն այրեց նամակն, և շատ երջանիկ կը թըւէր։ Բան մը չեղաւ իւր ամուսնոյն, որ երկու ժամ յետոյ կորսուած պիտի լինէր առանց իւր կնոջ միջնորդութեան։ Կը տեսնէք ուրեմն թէ կը սիրեմ այն կիներ որք բարի, միամիտ և ազնիւ են, այսինքն ձե՛զ կը նմանին։ Ջերդ ՆԱԲՈԼԷՈՆ»

—

Գերմանիոյ գահաժառանգ իշխանին ամուսնութեան քսանեհինգամեակին առթիւ, Գերմանական պատգամաւորութիւն մ'իշխանին և

ԹԵՐԹՕՆ ՄԱՍԻՍԻ

(421)

ԷՏՄՈՆ ԱԳՈՒ

ԱՄՈՒՍՆՈՒԹԻՒՆՔ ՓԱՐԻԶԻ

Գ.

ՏԱՆՈՒ ՀՈՂԵՐ

2

ոսկով կամ հանրակառքով միայն դուրս ելած էր։ Պճնութիւնը կը սիրէր, առանց բնաւ պճնած լինելու։ Ամեն իրիկուն քիչ մը կը պարէր երեւակայութեամբ, թէեւ երբեք պարահանդէս տարուած չէր։ Քանթիլթիւսիօնէլ լրագրին չորրորդ երեսին մէջ տեսած բոլոր վաճառելի պարտէզներն ու ապարանները կը գնէր։ Այսպիսի ճաշակներով յոյժ ողբալի կը լինէր՝ եթէ հիմնաւոր յոյսեր զինքը չպահէին։ Ամեն բանէ զուրկ կեանք մը, իւր բնազդմանց շարունակաբար վիրաւորումը կրնային սիրտը դառնացնել և իւր գաղափարաց այն դորշ գոյնը տալ, որ ընդհանրապէս կը նշմարուի տարիքն առած աղջկանց վրայ։ Բայց Ռօզալի գիտէր իւր հօր հարստութիւնն, և վստահ էր ապագային վրայ. ինքզինք կը մխիթարէր նայուած մը նետելով այն ընդարձակ մերկ հողին վրայ, որ իւր բովանդակ հօրիզոնն էր։ Իրեն նշանաբան ըրած էր սա խօսքը. ժամանակ մը պիտի գայ, և յուսով կ'ապրէր։ Իւր սրտին խորն հիշտալի առանձնարան մը կազմած էր, ուր բան մը չէր պակսեր իրեն, մինչեւ իսկ գեղեցիկ երիտասարդի մը սէրն, որ շատ չանցած պիտի ներկայանար։ Այսպէս առանձնացած, համբերութեամբ տանը գործերը կը հոգար, կարերը կը կարէր, հօրը բարեկամներուն հետ կը խօսակցէր, և իրիկուն-ները բէզիք կը խաղար, որ անոնց երեկոյթներուն միակ զբօսանքն էր։ Տարիէ մ'ի վեր Պ. Տը Շէնկրէւ իբր միջնորդ էակ մ'երեւցած էր անոր, ընդ մէջ այդ պարոններուն և աշխարհային մարդոց, ինչպէս որ կենդանական սանդուղին մէջ կապիկը շունին և մարդուն մէջ տեղը դրուած է։ Երբոր Հանրի Թուրնէօրը տեսաւ, ըսաւ ինքնիրեն թէ ուզածը գտեր էր, և ալ չփնտռեց։ Անոր անձը, պարտէզը, խելքը, գործարանն, իդէական գերագոյն կատարելութիւնը կը ներկայէին իրեն։ Եթէ մէկն երթար ըսէր իրեն թէ անկէց լաւագոյնը կար, պիտի կարծէր թէ կը ծիծաղէին իւր վրայ։

Պատկերհանն, օրիորդին կանգուն պատկերն ուրուագծած միջոցին, զինքն ի սկզբան հիացնող կատարեալ գեղեցկութեան ամենափոքր պարագաներն իսկ ուսումնասիրեց։ Իւր առաջին նայուածքը չէր խաբած զինքը։ Գեղանի աղջկան մը գեղեցկութիւնը ճշդիւ դատելու համար քիչ մը գեղարուեստագէտ պէտք է լինել։ Մանկամարդութեան փայլը, մորթին թարմութիւնն և մինչեւ աստիճան մը գիրութիւն՝ շատ անգամ կեղծ գեղեցկութիւն մը կը կազմեն, որ մէկ կամ երկու տարի կը տեւէ, և առաջին յղութեամբ կ'անհետանայ։ Պաշտելի աղջիկ մը կնութեան կ'առնուն, և յետոյ տգեղ կին մը կը պտըտցնեն Փարիզի մէջ։ Ճշմարիտ գեղեցկութիւնը մորթին մէջ չէ, այլ կազմին, որ երբեք չփոխուիր։ Ասկէց է որ իսկապէս գեղեցիկ կին մ'իւր բոլոր կենաց մէջ գեղեցիկ է, հակառակ ծերութեան արտաքին աւերումներուն։ Ռօզալի՝ այն անայլայլակ գեղեցկութիւնն ունէր, որ չվախնար խորշոմներէ և ապարէզ կը կարդայ ժամանակին։ Անոնք որ Իտալիա ուղեւորած են, գիտեն կրնան երեւակայել երբոր ըսեմ թէ մանր ոսկերով Հռոմայեցի մ'է։

Սառը շուտով խզեցաւ ի մեծ զարմանս Պ. Կայարի, որ ոչ եւս կը ճանչէր իւր դուստրն։ Երբեք այնչափ զուարթ, այնչափ խօսուն, այնչափ վառվռուն տեսած չէր զայն։ Ռօզալի առանց բռնադատման ներելի սիրոյ մը բնազդման անձնատուր կը լինէր։ Պարտէզին մէջ կը վազվզէր, գործարանին մէջ կը ցաթկռտէր, ամեն բանի կը դպչէր, հարցումներ կ'ընէր, կը ծիծաղէր և այդ [illegible] մը պէս կը կարկաչէր։ Կարծես թէ տասնեւչորս տարեկան էր, իւր մանկամարդութիւնն, երկար ժամանակ ճնշեալ, կը պայթէր։ Հանրի քիչ մ'աւելի զգուշաւոր, [illegible] մէջ կ'ապրէր։ Այն ամեն զրկումներէն յետոյ, որուն դատապարտուած էր աղքատութենէ ու խնայութենէ, ամեն բան միանգամայն երկինքէն կ'իյնար իւր առջեւ, հարստութիւն և երջանկութիւն։ Չորս տարւոյ մէջ քանի մը հաճելի կապեր կազմեր էր, որք բաւական սուղ նստած էին իրեն, և կը զարմանար որ իւր ամեն տեսածներէն աւելի գեղեցիկ և աւելի հանճարեղ աղջիկ մը ձրիաբար կը սիրուէր։ Արդարեւ նախատեսած էր դրամով ամուսնութեան մը հնարաւորութիւնը, բայց, ինչպէս որ պատերազմի մէջ գտնուող զօրական մը զինուորական անկելանոցի մը հնարաւորութիւնը կը նախատեսէ, չէր կարծեր որ հարստութիւնն այնչափ գեղեցիկ կրնար լինիլ, և երբեք չէր լսած թէ մէկ միլիոնի հարստութիւնն այնչափ փոքրիկ ձեռներ և այնչափ գեղեցիկ խոշոր աչեր կրնար ունենալ։ Ուրախութիւնը լուսաւորեց անոր քիչ մը դժգունած դէմքըն, և ճշմարտապէս գեղեցիկ եղաւ երկամսեայ ժամանակի մէջ։ Երբոր քիչ մը յոգնութիւն առած միջոցին ջութակը ձեռքը կ'առնուր և Նօս Տը Ժանէթի կամ Թրովաթէյլի ամենէն գեղեցիկ հատուածները կը նուագէր, Ռօզալի ներշնչեալ նուագածու մը կը կարծէր զայն։ Պ. Կայար՝ իւր հանդէս չփոթողի դերը խղճի մտօք կը կատարէր։ Հարցումներ կ'ընէր Հանրի Թուրնէօրի և խօսքի կը բռնէր զայն։ Խեղճը ամենայն այն ողբալի դասակարգէն էր, որք բան սորվիլ կ'ուզեն այն հասակի մէջ, ուր անհնար է սորվիլ։ Հռոմայեցւոց պատմութեան սիրահար, ինչպէս կը սիրահարի մարդ միջատներուն կամ խղունջներուն բնական պատմութեան, հնախօսութեան երկու երեք հատորները քանի մ'անգամ կարդացեր, ամեն առթիւ զանոնք կը յիշէր, կը հարցնէր, կը վիճաբանէր, և կը ջանար, ինչպէս կ'ըսէր, իւր ծանօթութեանց համեստ դաշտն ընդարձակել։ Հանրի իրեն առաջարկուածը կը կատարէր այն ամեն յարգանօք զոր կը պարտի ոք ապագայ աների մը տարիքին հարստութեանն ու բնաւորութեան։ Երբոր հնաբանութիւններէ ձանձրանալով երկու դեռահասակներն իրենց սիրոյն և յոյսերուն վերադառնային, ծերուկը նորէն խօսիլ սկսելով՝ երկար պատուէրներ ու յանձնարարութիւններ կ'ընէր, որոց իմաստը կրնար սա խօսքերուն մէջ բովանդակել. «Ջիւրար շատ մի սիրէք, գիտէք որ դեռ բան մ'որոշուած չէ։» Հակառակ այս մանր նախազգուշութեանց, Հանրիի գործարանն երկրաւոր դրախտ մ'էր ընդ պահպանութեամբ Պօլ տը Նէժի։ Պ. Տը Շէնկրէւ քանի մ'անգամ ներս մտնելու փորձ ըրաւ կասկածելով թէ գաղտնի բան մը կը դառնար հոն, բայց միշտ պղնձէ դէմք մ'ելաւ իւր դէմ։ Պօլ տը Նէժ անշփոթաբար պատասխանեց. «Պարոնը դուրս ելնել, իմ տէրս ճաշել քաղաքը, փոքր ճերմակը գեղ երթալ, գազան որսալ, հրացան քաշել։» Ռօպէնսոնի Ուրբաթին այս նկարագրական լեզուն Հանրի սորվեցուցած էր։ Փոխանակ զայն դպրոց ղրկելու, որպէս զի Ֆրանսերէն սորվի, իւր վրայ առած էր ուսուցչի պաշտօնը։ «Նայէ որ շատ գիտուն չլինիս և ուրիշ մարդոց պէս չխօսիս, որպէս զի գոյնդ չկորսնցնես» կ'ըսէր անոր երբեմն։ Պօլ տը Նէժ ալ իւր գոյնը պահել կ'ուզէր, որ՝ ըստ իւր կարծեաց՝ աշխարհի ամենէն գեղեցիկ գոյնն էր։

Պատկերն աւարտեցաւ Պ. Կայարի արձակուրդին հետ, յուլիս ամսոյ վերջերը։ Շրջանակողի չղրկուեցաւ, ուր քանի պատկերհան կրնային տեսնել զայն։ Գործաւոր մ'եկաւ, չափն առաւ, և երեք շաբաթ յետոյ 500 փրանքի շրջանակ մը բերաւ, որուն Պ. Կայար Լուի (20 ֆրանքնոց ոսկի) մը տուաւ առանց սակարկելու, և պատկերին համար ալ 50 ֆրանք հանդեց, ստացագիր մ'առնելով։

(Շարունակելի)

իշխանուհւոյն ներկայանալով 820,000 մարքի գումար մը (մէկ միլիոն ֆրանքէն աւելի) յանձնեց, որ բովանդակ Գերմանիոյ մէջ հաւաքուած էր։ Գերմանիոյ ժողովուրդն այս գումարն իր ապագայ պետին կ'ընծայէր, որպէս զի իր ամուսնութեան քսանեհինգամեակին առթիւ ըստ հաճոյս գործածէ։

Պուքրէշ հրատարակեալ Յունարէն Սիլլոգոս լրագիրը կը ծանուցանէ թէ Դանուբի ջուրերն իջնել ըսկըսած են. Նոյն լրագիրն Օտէսայէն առնլով կը ծանուցանէ նաեւ թէ նաւահանգստին սառոյցները տինամիթով խորտակելու փորձը քարափանց մէկ մասն ալ օդն հաներ է և երկու հոգի մեռեր են։

Էվգաֆի նախարարութեան նախորդ գանձապետ Վիչէն էֆէնտի Պետական խորհրդոյ դատական ճիւղին առջեւ դատուելով պաշտօնէ ինալու և տոմարներուն մէջ տեսնուած 50,000 ղրուշի բացը վճարելու դատապարտուած էր։ Բայց ի վերջոյ վերաքննութեան ատենին դիմելով արդարացած էր։ Պետական խորհրդոյ վերաքննութեան ատեանն այս վճիռն հաղորդած էր Էվգաֆի նախարարութեան փաստաբանին և միանգամայն պաշտօնագրով մ'ալ ծանուցած էր յիշեալ նախարարութեան։ Վագըթ կը ծանուցանէ թէ վճռաբեկ ատենին դիմելու համար դատավարական օրինաց որոշած պայմանաժամուն անցնելէն յետոյ Էվգաֆի նախարարութիւնը Պետական խորհրդոյ վճռաբեկ (թէմեիզ) ատենին կը դիմէ, բայց պատասխան կ'ընդունի թէ վճռաբեկ ատենին դիմելու իրաւունքը կորուսած է, ըստ որում որոշեալ պայմանաժամն անցած է։ Պետական խորհուրդն այս խնդրոյս մէջ Տէրութեան գանձուն վնաս կրել տալու պատճառ եղող անձինքն երեւան հանելու հարկը պաշտօնագրով մը ծանուցած է Էվգաֆի նախարարութեան։

ՑԱՑՏԱԳԻՐ ՈՒՍՄԱՆՑ

ՈՐԲԱՆՈՑԻ ԱԶԳ. ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑԻՆ

—o—

Բարձրագոյն Նախակրթարան. — Շրջան ուսմանց 6 տարի.

—

(Շար. եւ վերջ)

Ե. ՏԱՐԻ

Կրօնք և Քրիստոնէութիւն. — Համառօտ պատմութիւն Հայաստանեայց եկեղեցւոյ. Դաս գործնական բարոյականի. 1 ժամ։

Մայրենի լեզու. — Ընթերցումն աշխարհաբար հատընտիր գրուածոց հանդերձ բացատրութեամբ. Համառօտ գործնական քերականութիւն հայերէն գրաբար լեզուի. Թարգմանութիւն պարզ գրաբար հատուածոց. Շարադրութիւն. Ուսումն ի բերան. 3 ժամ։

Թուաբանութիւն. — Կիրառութիւնք համեմատութեանց (Դրութիւն, խառնուրդի, Շահու, ընկերութեան և Շղթայի կանոնք). 2 ժամ։

Տարերք բնական գիտութեանց. — Համառօտ բնական պատմութիւն (կենդանաբանութիւն, բուսաբանութիւն և հանքաբանութիւն). Առողջապահական գիտելիք. 2 ժամ։

Պատմութիւն. — Համառօտ պատմութիւն հին ժամանակաց. 2 ժամ։

Աշխարհագրութիւն. — Եւրոպա և Ասիա. 1 ժամ։

Ֆրանսերէն լեզու. — Քերականութիւն (Գավայիտ). Ընթերցումն. Ուղղագրութիւն. Շարադրութիւն ընթացիկ գրութեանց. 2 ժամ։

—

Զ. ՏԱՐԻ

Կրօնք և Քրիստոնէութիւն. — Ընդհանուր տեսութիւն ի վերայ այլ և այլ քրիստոնեայ եկեղեցեաց, և ի վերայ գլխաւոր կրօնից աշխարհի. Սկզբունք բարոյական իմաստասիրութեան. 1 ժամ։

Մայրենի լեզու. — Ընթերցումն և բացատրութիւն աշխարհաբար հատընտիր գրուածոց. Գործնական հրահանգք ի վերայ հիմնական կանոնաց գրաբար լեզուի. Թարգմանութիւն գրաբար հատընտիր հատուածոց. Շարադրութիւն. — Համառօտ պատմութիւն հայերէն դպրութեան. — Գրելոյ կամ ոճոյ ընդհանուր օրէնք և պայմանք. 3 ժամ։

Թուաբանութիւն. — Ընդհանուր լուծումն խնդրոց. — Տարերք Երկրաչափութեան. 2 ժամ։

Տարերք բնական գիտութեանց. — Համառօտ Բնագիտութիւն. Համառօտ Տարրաբանութիւն (գլխաւոր կիրառութիւնք ի ճարտարութիւնս). Տնտեսագիտութիւն. — Տարերք Տնտեսագիտութեան. 3 ժամ։

Պատմութիւն. — Համառօտ պատմութիւն Միջին դարուց և Նոր ժամանակաց. Ընդհանուր տեսութիւն ի վերայ պատմութեան Հայ ժողովրդեան. 2 ժամ։

Աշխարհագրութիւն. — Ափրիկէ, Ամերիկա և Աւստրալիա. 1 ժամ։

Ֆրանսերէն լեզու. — Ընթերցումն. Ուղղագրութիւն. Շարադրութիւն. կանոնք. 2 ժամ։

———

Ծանօթ. — Նշանակեալ ժամերն կը ցուցնեն թէ մէն մի ճիւղի համար շաբթուան մէջ քանի ժամ դասախօսութիւն պիտի լինի։

— Դ. տարիէն սկսեալ դասախօսութեանց ժամերն այն հաշուով կարգադրուած են, որ մինչեւ կէսօր դասերն աւարտին, և աշակերտք կարենան կէս օրէն յետոյ զբաղիլ արհեստական աշխատութեանց։ Այս աշակերտաց սերտողութեան միջոցներն պիտի լինին առաւօտուն դասուց սկզբնաւորութենէն յառաջ և երեկոյին յետ ընթրեաց։

Ի Խորհրդարան Ուսումն. Խորհր. (Կեդր. Ուսում. Խորհրդոյ)
Թիւ 1
27 յունվ. 1883
Կալաթա

ԱԿՆԱՑ ԼԻՃ ԳԻՒՂ

—

Մնձուրի բարձրաբերձ լերանց մօտակայ և Եփրատայ գեղածիծաղ ափունքէն ոչինչ հեռի գեղեցիկ բլուրի մը ստորոտը զետեղուած յորդաոստ աղբիւրներով եւ անհամար ծիրքով զարդարուն իմ սիրելի այլ դժբաղդ հայրենեացս արդի տխուր եւ անմխիթարելի վիճակը կը հարկադրեն զիս կրկին անգամ իմ դիտողութիւնս յայտնել։

Իբրեւ յետին այլ զգայուն մի զաւակ հայրենեաց՝ չեմ կարող անփոյթ եւ անտարբեր գտնուիլ այն տխրագած եւ ողբալի կացութեան նկատմամբ, որով կը տառապի եւ կը տագնապի ծննդավայրն իմ սիրուն։

Տնաւեր եսութիւն, վատ շահախնդրութիւն եւ այլ, այլ մեքենական դարձուածք, ժողովրդեան անտարբերութիւն եւ անհոգութիւն՝ այս գաւառաղէտ կէտին հասուցին վերջապէս այս երբեմն ճոխ եւ չքնաղ գիւղը. չեմ ուզեր երկարապատում մանրամասնութեամբ քննադատութեանց խորը թափանցել, սակայն անկարելի է նաեւ լռել այս յոռի եւ դատապարտելի անզգայութեան վրայ, որոյ հետեւանքը աւելի վատթարագոյն եւ աւելի ծանրակշիռ ըլլալը անխուսելի է։

Արդէն գայթ ի գայթ անհաստատ եւ խարխուլ դրութեամբ երբեմն դպրոցնիս վեց ամիսէ ի վեր է որ փակուած է, ինչպէս բնական է որ աւազի վրայ շինուած տուն մը կը կործանի, եւ մեր 50–60 մատաղերամ մանկտիք անուս եւ անխնամ փողոցներուն մէջ կը թափառին. բաւական չէր այս, եւ ահա ի խոր ծերութիւն հասեալ գիւղիս մէկ հատիկ քահանան կը վախճանի եւ եկեղեցին ալ կը գոցուի, որով 90ի չափ տուն պարունակող եւ հինգ հարիւրի չափ ժողովուրդ այսօրուան օրս զուրկ բարոյական սնունդէ եւ հոգեւոր մխիթարութենէ՝ չուարած կը տառապին, ինչպէս առանց ղեկի եւ առանց կայմի նաւ մը ալեծուփ ծովուն վրայ կը տարուբերի. Թող չի կարծուի թէ մեր նիւթական վիճակն է պատճառ մեր այս թշուառ կացութեան, քաւ լիցի, մենք Լճեցիքս ամեն տուն 4–5 ոսկի համար մայրաքաղաքիս մէջ 400 ոսկիէն աւելի դպրոցական ծախք արած ենք եւ ներկայիս ալ կը ծախսենք (թէեւ ապարդիւն)։

Մեր մեծագոյն մասը մայրաքաղաքիս մէջ պատուաբեր գործառնութեամբ կ'զբաղի եւ մեր անձնական ու տնական ծախքերը լիուլի եւ անթերի կը հայթայթենք. ըսել է որ մեր մէջ համերաշխական եւ ընկերական ոգին կը պակսի. եկեղեցի եւ դպրոց միանգամայն փակուած մնալ այսպիսի ժամանակ մը, ուր առաւել քան երբեք հարկ անհրաժեշտ է, մեզ պատիւ չի բերելէ զատ՝ ամօթ եւ նախատինք է մեզ. կրնայ ըլլալ որ դպրոց մը կը գոցուի ո եւ է պարագայի ներքեւ, սակայն մեր դպրոցին բացուիլն ու գոցուիլը սովորական բան մը եղած է մեր անհոգութեամբ եւ անտարբերութեամբ, եւ ոչ ոք սորա ճարը մտածած է, եւ հիմայ մանաւանդ որ սոյն խառնաշփոթ վիճակէն օգուտ մը քաղելու հետամուտք ալ պակաս չեն։ Արդ՝ ինչպէս ասացինք, 90ի չափ տուն եւ 500էն աւելի ժողովուրդ պարունակող եւ նիւթապէս ու մտաւորապէս բաւական դիրք մը գրաւող գիւղ մը առանց քահանայի եւ առանց դասատուի մնալը աններելի պակասութիւն մ'է, եւ եթէ վաղ ընդ փոյթ եւ անմիջապէս սոյն ողբալի վիճակին դարման մը չի տարուի, հաստատապէս որոշած ենք Ամեն. Ս. Պատրիարք Հօր դիմել յատուկ գրութեամբ եւ մանրամասն տեղեկութեամբ եւ նորին Սրբազնութեան ազդեցութիւնն ու գթութիւնը խնդրել թշուառ հայրենեացս համար, վասն զի ամիսներ անցան եւ տակաւին ամենափոքր շարժում մ'իսկ չի տեսնուեցաւ. եւ սակայն քաղցր է մեզ յուսալ որ մեր իրաւացի դիտողութիւնն անլսելի պիտի չի մնայ իմ ուշիմ հայրենակցացս՝ համայն պանդուխտ Լճեցւոց։

1883 փետր. 20 Բերա

Գ. Ս. Զօրաքեան

ԴԻՏՈՂՈՒԹԻՒՆ ՄԸ

—

Տէր Խմբագիր,

Ամսոյս 1/13ին Ուսումն. Պատ. խորհրդոյ կարգադրած խնդիրներէն՝ զորս ազգային լրագիրք հրատարակած են, վեցերորդը իմ ուշ գրաւած լինելով, խնդրեմ Ձեր պատուական թերթի մէջ մի անկիւն շնորհեցէք նոյնի մասին ըրած դիտողութեանս։

Խնդիրը Նիկոմիդիոյ Լուսաւորչեան վարժարանի հոգաբարձութեան ապօրէն կերպիւ դասատու հրաժարեցնելուն՝ նաեւ երկու տարի յառաջ անբարոյականութեան «ամբաստանութեամբ» գադարեալ մի դասատու վերստին յիւր պաշտօն կոչելուն կը վերաբերէր, այդ առ Ուսմ. Խորհուրդն ըրած գանգատանաց նկատմամբ կ'որոշէ Պատ. Ժողովն գրել առ Գեր. Առաջնորդ Հայրն Նիկոմիդիոյ՝ վերջնապէս կարգադրելու համար այս խնդիր։

Ժողովրդեան ըրած առաջին գանգատը տեղի չ'ունի երբեք, զի ոչ թէ Հոգաբարձութիւնը ապօրէն կերպիւ կը հրաժարեցնէ իրենց ըսած դասատուները, այլ դասատուք իրենք են որ կը հրաժարին օրինաւոր կերպիւ։

Ես որ խիստ մօտէն կը ճանչնամ այդ գադարելոյն վարքն ու բարքը, եւ խիստ լաւ գիտեմ երկու տարի յառաջ Նիկոմիդիոյ դէպքերը, կրնամ հաստատել թէ՝ սոյնը ո՛չ թէ անբարոյականութեան «ամբաստանութեամբ», այլ անբարոյականութեան «սեւ զրպարտութեամբ» պաշտօնազուրկ եղած էր նոյն ատենի պաշտօնական մարմնոյն ձեռօք՝ դրդմամբ գուցէ մութին բարեկամաց՝ որք լոյսէն խրտչելով զայն մաքրել ուզեցին պահ մի շնորհիւ ժողովրդի տգիտութեան. . . ։

Եթէ յիշեալին անբարոյականութիւնը յայնժամ ապացուցուած, ստուգուած եւ վճիռը տրուած էր, ի՞նչպէս կըլլար որ այսօր տեղւոյն կրօնական եւ քաղ. ժողովոց միանգամայն հոգաբարձուաց կողմէն մասնաւոր հրաւիրագրերով՝ զայն դարձեալ իրենց վարժարանի դասատու կարգած լինելնին կը ծանուցանէին նմա. որ հազիւ թէ կը խոստանայր ստանձնել այդ պաշտօն յետ մի քանի ամսոց հազիւ թէ կ'ընդունէր այս կերպով այդ սովորական հրաւէր, եւ կը վերադառնայր կրկին հոն՝ ուստի մեկներ էր մի բանաւոր պատճառաւ, կը վերադառնայր անոր զինքը շուրջ երկու տարի իբրեւ իւրեանց դասատուն յարգողներուն իւր խորին երախտագիտութիւնը յայտնելու, եւ այսու հանդերձ ծանուցանելու նոցա վերոյիշեալ անցքն իր ըրած պայմաններով, եւ արտօնութիւն խնդրել անոնցմէ որ թոյլ տային նմա յետ մի քանի ամսոյ դառնալ ի հայրենիս։

Բայց այն ինչ նոյնը Նիկոմիդիոյ դպրոցին դռնէն ներս կը մտնէր, նախնի պաշտօնը վերսկսելու համար եւ ահա իւր թշնամիք, այսինքն մեր Պ. գանգատողք կ'սկսին պոչերնին շարժել, եւ կը յանդգնին գրել պատ. ուսումն. խորհրդոյ թէ, անբարոյականութեան «ամբաստանութեամբ» մի գադարեալ դասատու վարժարանին հոգաբարձութիւնը ի պաշտօն կը կոչէ եւ այլն։

Սակայն խնդիրը հոն է թէ այս մարդիկ կրցա՞ծ են կամ կրնա՞ն վըստահելի վկաներով ապացուցանել որ յիշեալ դասատուն «անբարոյական» ընթացքի մէջ տեսեր են իրօք. պիտի կարենա՞ն հաստատել այսպէս. — ո՛չ երբեք։ Ի՞նչ էր ուրեմն յայնժամ ըրածնին եւ ի՞նչ է այժմեան նպատակնին, ո՛չ ապաքէն լոկ թշնամութիւն, պարզ ատելութիւն եւ ո՛չ այլ ինչ. ըսի վերեւը, կրկնեմ աստանօր, սոքա յառաջդիմութեան ոխերիմ թշնամի լինելով չեն կարող հաշտ աչօք հայել ի նա, ո՛չ միայն ի նա, այլ եւ ի մատակարարս (դասատուք) նորա. սոքա չեն կարող ժողովրդեան լուսաւորութիւնը սիրել. այսպիսեաց առաջին եւ վերջին բաղձանքն է տգիտութեան մէջ պահել ազգն. խաւարի մարդիկ . . . վրէժ կ'ուզեն առնուլ լոյսէն, այլ չ'են յաջողիր, եւ նորա պաշտօնեայները զրպարտելով վրէժնին լուծած լինելու տխուր բերկրութիւնը կունենան . . . ։

Արդ, գանգատող բարեկամք, թէեւ ամենքս ալ զերծ չենք իբրեւ մարդ թերութենէ, սակայն ես կը վստահեցընեմ ձեզ որ ձեր ամբաստանել ուզած դասատուն՝ ձեր կարծածին պէս չէ, քանզի գիտեմ ես անոր վարած կեանքն ալ, ձերն ալ, գուցէ լաւագոյն քան զձեզ։ Ինքը իւր ունեցած տաղանդով, ուսմամբն ու գիտութեամբը միշտ օգտակար կրնայ լինիլ մեր ազգին, երանի՜ նոցա՝ որք կ'օգտին այսպիսիներէ։ Բարեկա՛մք, լաւ մտածենք ըրածնուս վրայ, մեք ամեն օր պէտք ունիմք այսպիսեաց այնքան՝ որքան չունին նոքա մեզ նմանողաց։ Զինքը պաշտպանած լինելու համար չէ որ կը գրեմ սոյնը, այլ անոր համար է որ շատ կը ցաւիմ ազգային մանկտւոյն վրայ, երբ այս տեսակ մնոտի պատճառներով իւր անգին ժամանակը պարապ անցունելու կըդատապարտուի. երբ այսպէս լինելը կը տեսնեմ, չեմ կրնար լռել, ուսանող մանկութեան դատը կը պաշտպանեմ ես եւ կը բողոքեմ անոնց համար այս մասին փոխանորդաբար։

Զգենք եղբայրներ, ձգենք Աստուծոյ սիրոյն համար այսպիսի ոչինչ ու տղայական վէճերը, յանուն խաղաղութեան ձգենք այդ օրինակ փուճ ու անտեղի կռիւներ. մեր ժամանակը շատ սուղ է, չը վերցներ ամենեւին այդ տեսակ վէճեր. բանանք աչքերնիս, մեր երկվայրկեաններն իսկ հաշուոյ ներքեւ են, կաղաչեմ, եղբարք, դարձնենք մեր բոլոր ուշադրութիւնը օրուան մեծ խնդրոյն, այն է ԴԱՍՏԻԱՐԱԿՈՒԹԵԱՆ։ Մի այնպիսի ժամանակի մէջ կ'ապրինք մեք, յորում անկարելի է մեզ երջանիկ լինել առանց այս խնդիր կարգադրած լինելու։ Եկէ՛ք բարեկամք, մէկ դի ընենք այն վատ թշնամութիւնքը, ատելութիւնքը եւ նախատինքը, թողումք նախանձոտի աչերը եւ վստահ ակնարկներ նետեմք յիրեարս, միշտ ներող լինիմք միմեանց, հաշտուիմք եւ ձեռք ձեռքի տուած դառնամք մահու եւ կենաց խնդրոյն, ԴԱՍՏԻԱՐԱԿՈՒԹԵԱՆ ըսել կուզեմ. Ժամանակը հասած է այլ եւս, սիրեմք դպրոցը, պաշտեմք այսուհետեւ այդ նուիրական յարկը եւ զայն միշտ բարեկարգ պահելու համար չի խնայենք մեր կարողութեան չափով ընել մի փոքրիկ զոհողութիւն. աշխատիմք, կարելի եղածին չափ շուտ բարւոքելու մեր վարժարանաց վիճակը, որպէս զի մեր ազգին ապագայն (մանկութիւնը) ապահովէ զմեզ որ Հայութիւնն ալ պիտի հասնի մի օր փրկութեան։

Յառաջադիմութեան բարեկամ մը։

Կ. Պոլիս 1883 փետր. 11/23

Պ Ա Շ Լ Ը Խ

—

Ալէքսանդրապոլից գրում են. — Մի երիտասարդ ամուրի վարժապետ, չը կամենալով քաղաքացի աղջիկ առնել, օրերումս մտադրութիւն է յայտնում, որ նա իրեն նպատակ է ընտրել՝ իւր գեղջուկ հայրենակիցների օրիորդների միջից ընտրել իւր ապագայ ամուսինը։ Այնուհետեւ զանազան կողմերից համբաւներ են հանում նրան, թէ այս ինչ կամ այն ինչ տեղում, այս կամ այն անձը լաւ օրիորդ ունի։ փորձում է գնալ, օրինակ Դ. գիւղի Բայբուրդցոնց Թադէոսի աղջիկը տեսնելու և փոխադարձ հաւանութիւնից յետ՝ խօսքն մէջ է գալիս «Բաշլուղը»։ — Հոգի ունիմ Աստծուն տալու, լաւ տղայ է, լաւ անուն, լաւ ուսում ունի, — ասում է պատգամաւորներին վաթոյ-Բեօխվան (տան մեծը) հիմա մինչեւ 200 մանէթ և 5 խալաթ վեր չը գնէ, խօսք չեմ տայ»։ — Գնում է Մ. Բ. գիւղը, ասում են «մենք առանց բաշլըղի մեր աղջիկը չենք կորցնի»։ վերջին անգամ սիրտ է անում գնալ «Ղօնաղլըան», ստանում է աղջկայ հօրից հետեւեալ պատասխանը. «թէ մի 60 ռ. «բաշլղ կուտաս, աղջիկս բերեմ, տե'ս, — հաւնար, ա'ռ, չը հաւնար՝ հէչ. իսկ եթէ չես տայ, ո՛չ տես, ո՛չ հաւնի, ո՛չ առ»։ Վարժապետը ծիծաղելով իւր գեղջուկ հայրենակիցների այս կերպ զարմանալի և կարծես միախորհուրդ համերաշխութեան վերայ, վճռում է այլ եւս չը հետեւել իւր նախկին մըտադրութեանը, համոզուելով որ «նմանը նմանին կը սիրէ»։

(Մեղու Հայաստանի)

ՄԻԱՑԵԱԼ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆՔ

—

Ա Զ Դ

Շնորհակալութեամբ կը ծանուցանեմք թէ հետեւեալ նուիրատուութիւնք եղած են միացեալ ընկերութեանց.

	Արծ. Դհկ.
Ռոտոսթոյի Պատ. Մասնաճիւղէ	400
Եէնի-գափուի " "	740 50
Գատըգիւղի " "	977
Ադրիանուպօլսոյ "	450
Վսեմ Յովհաննէս էֆ. Սպարթալեանէ (իւր կտակած տարեկան նըւէրն)	Ոսկի թրք. 550
Դարձեալ Վսեմ. Սպարթալեան էֆ.է նուէր	400
Մեծ Մատթէոս էֆ. Պաղչեանէ նուէր (Պարահանդէսի առթիւ)	500

Ի դիմաց Միաց. Ընկ. Տն. Ժողովոյ

Ատենադպիր Մ. Նորատունկեան — Ատենապետ Գ. Մ. Ա[illegible]եան

Ա Զ Դ

Միացեալ ընկերութեանց Տնօրէն ժողովը գաւառաց համար գոհացուցիչ ամսականաւ երկու դասատուաց պէտք ունի, որոց մին հմուտ լինի թուաբանութեան, երկրաչա-

ՌՈՒՍԱՀԱՅ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԱԿԱՆ

ՈՒՍԱՆՈՂԱՑ ԿԵԱՆՔԸ

—==—

(Մեր Մոսկուայի Թղթակցէն)

———

(Շարունակութիւն)

Արդ՝ ինչո՞ւ հինները աւելի լաւ կ'թուին վաճառականին. Երկու կարեւոր պատճառաւ. Նախ՝ արդի ուսանողք յիրաւի չափազանց անամօթ եւ անձնապաշտ են. Երկրորդ՝ հինները մոռցուած են, նոցա ժամանակը շատ հեռու է եւ միայն դէմքի յիշատակն է մնացած։ Բայց կարեւորագոյնն այն է որ հայ վաճառականն տղայաբար է դատում։ Ճշմարտութիւն է որ յիշողութիւնը արդէն զարգացած տղուն համար 15—20 տարեկան պատանին-լինի դա փոքրահասակ—հսկայ, քաջ՝ ճարտար եւ խելացի է եւ այդ տպաւորութեամբ մեծանալով եւ նոյն անձին հետ զինք բաղդատելով մեծապէս զարմանում է։ Հայ վաճառականը այդ տղային պէս զարգացած է, բայց չի զգում իւր զարգացումը, մանաւանդ առիթ եւ փոյթ չունի զինքը հսկայ կարծեցելոց հետ բաղդատելու։ Ի հարկէ սա ցաւալի յատկութիւն է որ վաճառականը տղայի պէս չվարուեց, եւ դէթ հիները նորերուն հետ չբաղդատեց. սակայն սա անսուտ իրողութիւն է եւ նորերն շատ մասամբ հաճելի եւ գերազանց են հիներից. ուրեմն Հայ վաճառականի տպաւորութեան անեղծ մնալուն պատճառը նորա անկատարութեան մէջ պէտք է տեսնումք, մանաւանդ որ նա անգիտակցաբար զգում է այն անձերը, որ ոչ միայն հայ վաճառականն էին ատում այլ և Հայ անուն և ազգութիւնն ուրանում։ Այս սխալման մի պատճառըն ալ այն է որ հինները ուսման ընթացք աւարտելէն յետոյ պետութեան պաշտօն էին ստանձնում և գրեթէ կորչում, առանց երբեք ազգային գործոց մէջ խառնուելու, զի նոցա համար ազգ չկար։

Ընդհանրապէս խօսելով, 69—70 թուի ուսանողաց գիտութեանց եւ զարգացման շրջանը շատ աւելի անձուկ էր քան նորերունը, և կարելի է ասել արդի վարժարանի լաւ զարգացած աշակերտի հաւասար զարգացում ունէին միայն։ Նոքա եւս անձնապաշտ էին, այսինքն միմիայն իրենց կեանքն ապահովելու էին զբաղած. նոցա աշխարհը իրենց անձն էր. ազգէ դէն ոչինչ չկար նոցա համար։ Նոքա ապազգուրաց էին։ Արդի ուսանողք շատ աւելի զարգացած են և հմուտ. սոքա վառուն հայրենասէր և գրեթէ ազգին համար անձնանուէր կրնան համարուիլ։ Սակայն սկզբունք չունին. բարձրագոյն վարժարանի ուսումնք աւարտելէն յետոյ կամ նոյն իսկ ուսանողութեան ժամանակ կարծում են թէ ամեն ինչ գիտեն, և անպատճառ աւելի խելացի են ամեն անուսում մարդցմէ, զորս արհամարհելու չափ յանդուգն են, միով բանիւ յանձնապաստան տըգիտութիւն ունին։ Բարոյականի մէջ տարբերութիւն գտնելը խիստ դժուարին է, և կարճ լինելու համար կարծեմ չեմ սխալիր եթէ ասեմ թէ անամօթութիւնը սոցա քով [illegible] և [illegible] է համարում։ Հինները իրենք զիրենք յարգել գիտէին. Նորերը տղայաբար, ոչ հնոց պէս գիտնականաբար, կարծում են թէ իրենք են որ կան աշխարհքիս երեսին. իրենց պիտի խոնարհի աշխարհս, իրենց հրամանին պիտի սպասեն ամենքը։

Երբ 1868 թիւ աշնան Մոսկուայի Հայ ուսանողաց շրջանը մտայ, աչքի զարնող խոշոր իրողութիւն մը նկատեցի, և Հայ ուսանողաց վրայ կազմած բարձր գաղափարս խանգարեցաւ և ցաւ ու վիշտ զգացի։ Այս իրողութիւնն ուսանողաց այն տրտունջ այն անվայել արհամարհանքն էր զոր կը շռայլէին նոքա Հայ անուան և Հայ լեզուին. Այդ և հետագայ երկու տարին՝ կրնամ ասել՝ մի քանի տարի առաջ սկսած մտաւոր և բարոյական յեղափոխութեան ծայրայեղութիւնն էր. Այդ ժամանակը յաղթութեան և պարտութեան, օտարամոլութեան և հայասիրութեան կռուի ճգնաժամն էր և, փառք Աստուծոյ, վերջինը տարաւ յաղթութեան մրցանակը։

65—66 թիւերում Մոսկուա էին եկած երկու պատանի որք աշակերտած էին արժանայիշատակ Գ. Այվազովսքու, նորա Խալիպեան կոչեալ ուսումնարանում։ Գ. Այվազովսքու անունը բաւական է հասկանալու թէ նորա աշակերտք Հայաստանի հարազատ որդիք և անձնանուէր հայրենասէրք էին։ Ահա այդ երկու պատանիք պատրաստուած և համալսարան էին մըտած և Հայ անուամբ պարծելով արձակ համարձակ (սա յանցանք էր այն ժամանակուայ ուսանողաց համար) Հայերէն էին խօսում։ Դոցանէ մին Նուխեցի Պ. Խաչատուրեանն էր, երկրորդը Նոր-Նախիջեւանցի որոյ անունը մոռցած եմ դժբախտաբար։

Ահա այս երկու Նորեկ Հայ ուսանողաց հայախօսութիւնն էր որ վրդոված և աղմկած էր հայ ուսանողները որք գրեթէ սրբապղծութիւն էին համարում Ռուսերէնի տեղ Հայերէնը գործածել։

Ի հարկէ անհաւատալի կը թըւի շատերուն որ Նազարեանցի քթի տակին Հայ ուսանողներն ո՛չ միայն հայերէն չէին խօսում։ այլ և Հայ անունը ուրանալու չափ յանդըգնութիւն ունէին. սակայն իրողութիւնն անժխտելի է և ես յանուանէ կը յիշեմ մի քանի ուսանող։ Այդ ժամանակ ուսմանց ընթացքն աւարտելու վրայ էր Շուշիյի երիտասարդ մը, Պ. Անտօնով, որ ըստ ամենայնի բարի, ազնիւ, խելացի աշխատասէր և ընկերոջ համար անձը զոհելու պատրաստ անձեր, սորա ժամանակակից ուսանող էր Պ. Ներսէսեան, արդի պրոֆէսորը՝ Պ. Անտօնով իւր ընկերներով հանդերձ մեծապէս վշտացած էր որ Պ. Խաչատուրեան իբր պարտաւորանց էր գտնուած և փոխանակ Ռուսերէնի Հայերէնն էր գործածում։ Պ. Անտօնով քանիցս ասաց ինձ. «Ի՞նչ հարկաւոր է Հայերէնը. այդ լեզուն անպէտ և անօգուտ է. պէտք է Ռուսերէնը սովրել և գործածել, դա է մեր ապագան ապահովողը և այլն և այլն. Ուստի զարմանում եմ որ Խաչատուրեան յիմարաբար անձնատուր եղած է Հայերէնին. նա իւր և այլոց ապագան փչացնում է բոլորովին։ Քանիցս յորդորած եմ թողուլ Հայերէնը, բայց անյաջող։ համոզմունքս չեն ներգործած և այլն։

Արդ՝ կը տեսնէք թէ ընդհանրապէս յանցանք էր հայախօսել. սակայն շնորհիւ այն երկու Հայախօս ուսանողաց՝ հետզհետէ միւսներըն եւս սկսան Հայերէնը գործածել. եկան յետոյ նոր ուսանողներ աւելի հայասէր, ինչպէս Ներսիսեան դպրոցէն աւարտած Բահաթուրեան, Լազարեան ճեմարանի աշակերտ Շախազիզեան, բժիշկ, և Շահպարոնեան, յետոյ Բագուի վարժարանի աշակերտք Ա. Քալանթարեան, Յովհաննէսեան, Թովմաս Մարգարեան, Աբէլեան, դարձեալ Քալանթարեան, Տէր Մովսէսեան և Թիֆլիզի վարժարաններից բազումք, որք Հայերէնը, Հայ անունը, Հայ ազգի շահերն ու ապագան փառաւոր գահոյքի վրայ բազմեցրին։ Եւ այսօր կրնամք ասել թէ Հայ ուսանողք, մանաւանդ երկրագործական ճեմարանի և արուեստից վարժարանի ուսանողք — որք բնութեան և կեանքի յարմար գիտութիւնք կ'ուսանին — հայ ոգի ունին և օր մը Հայաստանին օգտակար և հարազատ որդիք կը հանդիսանան։

(Մնացեալը վաղը.)

փութեան, գրահաշուոյ, աշխարհագրութեան և տիեզերագրութեան, և երկրորդն՝ Հայերէնի, պատմութեան, Թուաբանութեան և աշխարհագրութեան : փափաքողք կրնան դիմել ընկերութեան գրասենեակն, Կալաթա, Կէօչէ Օղլու խան, թիւ 13, ամեն օր ժամը 4էն մինչեւ 11 :

ԽՄԲԱԳԻՐ-ՏՆՕՐԷՆ
Կ. Ս. ԽԻԹԻՒՃԵԱՆ

ԻԼԱՆ

Թաշնիյէ խարէսի իչուն միւպայեա օլունաճագը եվվէլճէ իլան դըլընան սիւլսի եումուշագ խըրայիլ վէ սիւլսանը եումուշագ Բուժէլի վէ վարնա օլմագ իւզրէ 75,000 քիլէյի ճէտիտ պուղտայըան 99 սէնէսի մարտը պիրինճի կիւնի մէսալիմէ պէտ իլէ եէվմիյէ 833 քիլէսի մէսլիմ օլունարագ իւչ մահ խիթամընտա արգասը ալընմագ վէ պէհէր հաֆթա մէսլիմ օլունաճագ մըգտարը վիրիլեճէք մագպուզ սէնէտի մարխիսինտէն իթիպարէն եսմանը սըմ մէճրիյէ 19 ղուրուշա օլարագ 31 կիւն միւրուրինտէ նիզամիյէ խազինէսինտէն վէ միւթէահիտ խիսէսի տախի մալիյէ խազինէսի ճէլիլէսինտէն վիրիլմէք շարթը վէ շէրայիթի սայիրէսի իլէ պիրպիրի իւզէրինէ պէհէր քիլէյի ճէտիտի 74 ղուրուշա օլարագ մալիյէ եօհտէսինտէ օլուպ շուպաթը րումինին 26 նճը ճիւմա իրթէսի կիւնի գարարը գաթիի վիրիլեճէկինտէն իրթէսի կիւնի մէզգուրիւր խտէն ֆիյաթընտան 100տէ պէշ թէնզիլի գապուլ օլունաճաղընտան իթայա թալիպ օլանլարըն լեվազըմաթը ումումիյէ սայիրէսինէ կէլմէլէրի :

21 շուպաթ 98.

Բ Ա Բ Ա Յ Ա Ն Ի
ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ
Լիվրփուլի, Մէտիտէրրանէի և Օտէսայի միջև կանոնաւորեալ բանող
Շ Ո Գ Ե Ն Ա Ւ Ք

Անուանք	Թոնոյ	Նաւապետք
[illegible]	3,000	
[illegible]	2,500	Ռոճըրս
[illegible]	2,500	Քրուիքշանք
[illegible]	2,500	Ռոլլըս
[illegible]	3,500	Մարչ
[illegible]	2,800	Ֆօթըրճիլ

Այս շոգենաւք կրնան ճամբորդներ ալ ունենալ :

Ընկերութիւնն օրինաւոր գներով վաճառք կ'ընդունի Եւրոպական երկիրներու եւ Ամերիկայի համար :

Ամեն դիւրութիւն եւ հանգստութիւն կը տրուին ուղեւորաց :

Դիմել առ ԴԱՆԻԷԼ. ԲԱԲԱ ԵՒ ԸՆԿ.
Գործակալ

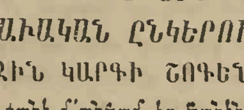

Բ Ի Ւ Ն Ա Ր Տ
ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ
ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՔ
Որք շաբաթը անգամ մը կը բանին Լիվրփուլի և Միջերկրականի միջև.

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
[illegible]	7,000	[illegible]	3,000
[illegible]	3,000	[illegible]	2,500
[illegible]	3,000	[illegible]	2,500
[illegible]	4,600	[illegible]	5,000
[illegible]	3,800	[illegible]	3,200
[illegible]	2,500	[illegible]	3,000
[illegible]	1,200	[illegible]	7,800
[illegible]	5,000	[illegible]	4,600
[illegible]	4,700	[illegible]	3,000
[illegible]	2,000	[illegible]	3,000
[illegible]	2,500	[illegible]	3,000
[illegible]	4,000	[illegible]	3,000
[illegible]	2,500	[illegible]	2,500
[illegible]	3,000		

[illegible] շոգենաւը, նաւապետ՝ Ճօնս, Լիվրփուլէն եկաւ զանազան վաճառքով, եւ ի մօտոյ հոն պիտի վերադառնայ Զմիւռնիա հանդիպելով :

Ստորագրեալս արտօնութիւն ունի ճամբորդ եւ վաճառք ընդունիլ Նիւ Եորքի եւ Պոսդընի, ինչպէս նաեւ Միացեալ-Նահանգաց ուրիշ կողմերուն համար՝ օրինաւոր սակագներով :

Դիմել առ

ԹՈՄԱՍ Ջ. ՃՈՆ, Գործակատար. թիւ 1 Քիւչիւք Հայիլ փաշա խան Ղալաթիա :

Տնօրէնք ընկերութեան
ՊԸՐՆՍ ԵՒ ՄԱՔԻՎԸՐ
1, Ռըմֆորտ Սթ. Լիվրփուլ :

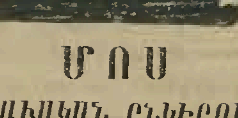

Մ Ո Ս
ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ
Լիվրփուլի և Միջերկրականի միջև բանող շոգենաւք

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
[illegible]	4,200	[illegible]	3,000
[illegible]	4,000	[illegible]	3,000
[illegible]	4,000	[illegible]	3,000
[illegible]	3,250	[illegible]	2,600
[illegible]	3,250	[illegible]	1,700
[illegible]	3,250	[illegible]	800
[illegible]	3,250	[illegible]	800
[illegible]	3,250	[illegible]	750

[illegible] շոգենաւը, Նաւապետ Ֆօրէսդըր, Լիվրփուլէն պիտի գայ դէպ ի 6 մարտ ամսոյ :

Վերոյիշեալ շոգենաւք շքեղապէս յարդարուած են ճամբորդներու համար։

Դիմել առ Ժ. Թ. ՌԻԻԹՌԼ եւ ԸՆԿ.
Գործակատար
Մէյտանլըգ սօգագ, Պոլիս
կամ առ Պ. ՆԷՎԻՅԼ Է. ՄԱԼԹԱՍ
թիւ 1 եւ 3, Նարլեան խան, Վօյվօտա փողոց, Ղալաթա.

Տնօրէնութիւն, Լիվրփուլ,
ՃԷՅՄՍ ՄՈՍ եւ ԸՆԿ.
31, Ճէյմս Սդրիդ, Լիվրփուլ.

Գործակալութիւնք

Աղեքսանդրիա	Ռ. Ճ. Մոս եւ Ընկ.
Պէրութ	Յ. Բաթթարաքի
Կ. Պոլիս	Յ. Վ. Ռաիթըլ եւ Ընկ.
Դարդանէլ	Ֆրանք Քալվէրթ
Ճիպրալթար	Սմիթ, Իմոս եւ Ընկ.
Մալթա	Սմիթ եւ Ընկ.
Իսքէնտէրուն	Լէվի, Ֆրանք եւ Ընկ.
Զմիւռնիա	Պ. Ք. Ռաիթըլ եւ Ընկ.
Շիրա	Ն. Ք. Բէգըրօբուլոյ

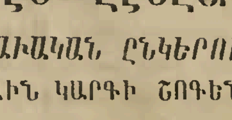

ՖՐԷՏ. ԼԷՅԼԱՆՏ
ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ
ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՔ
Որ կանոնաւորապէս կը բանին Լիվրփուլի և Արեւելքի միջև.

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
[illegible]	2,500	[illegible]	3,700
[illegible]	2,500	[illegible]	3,700
[illegible]	2,500	[illegible]	3,700
[illegible]	2,500	[illegible]	5,500
[illegible]	3,700	[illegible]	5,500
[illegible]	6,000	[illegible]	5,500
[illegible]	6,000	[illegible]	2,200
[illegible]	800	[illegible]	2,500
[illegible]	2,000	[illegible]	800
[illegible]	700	[illegible]	700
[illegible]	3,700	[illegible]	3,800
[illegible]	3,700	[illegible]	6,800
[illegible]	3,700	[illegible]	6,800

[illegible] շոգենաւը այսօր Լիվրփուլէն մայրաքաղաքս հասաւ :

Շաբաթական շոգենաւներու նոր գիծ մը հաստատեցաւ Լիվրփուլի եւ Պոսդընի միջեւ, եւ ստորագրեալս հեղուկէ զատ ուրիշ վաճառք կ'ընդունի օրինաւոր սակագներով :

Ուղեւորներու համար ամեն դիւրութիւն կ'ընծայուի :

Աւելի մանրամասնութեանց համար դիմել առ ԷՏՈՒԱՐՏ ԼԱՖՈՆԴԷՆ
Գործակալ
թիւ 34, 35, 36, Եէնի Միլլէթ խան, Ղալաթիա

Նաւատերք, Պարոնայք Ֆրէտ, Լէյլանտ եւ Ընկ. Լիվրփուլ :

Գործակալութիւնք

Կ. Պոլիս, Էտուարտ Լաֆոնդէն.
Ճիպրալդար, Պ. Պ. Քարվըր Եղբարք.
Աղեքսանդրիա, Կ. Լ. Վահման եւ Ընկ.
Մալդա, Ա. Քամիլիէրի.
Շիրա, Ա. Մ. Մավրոկորտադոյ.
Զմիւռնիա, Պ. Ռաիդօլ եւ Ընկ.

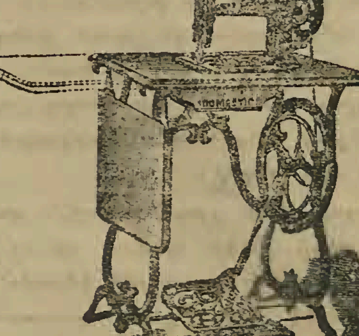

Այս տեսակ կարի մեքենաներ որոնք խիստ պարզ եւ յարմար են ընտանեաց համար, նաեւ (Հ[illegible]) եւ (Տէյլր) կոչուած մեքենաներ թէ ձեռքակաց եւ թէ կոչկարաց յարմար տեսակներէն եւ մեքենայի համար յատուկ չինուած իւղ որ բնաւ չասորիր եւ զայն իւր բնական փայլուն վիճակին մէջ կը պահէ, աժանագին կը ծախուին կարին Ճիկկըրճեան եւ ընկերաց Ամերիկայի վաճառատունը :

Վաճառատանս մէջ կը գտնուին նաեւ զանազան վաճառք, նոյնպէս նոր եկած (Տինկր) կարի մեքենաներ եւ մեքենայից վերաբերեալ ամեն գործիքներ, որոնք դիւրամատչելի գներով կը տրուին յաճախորդաց :

Ինչպէս ի քաղաքիս, նոյնպէս ուրիշ տեղերէ ըլլալիք յանձնարարութեանց օրինաւորապէս եւ ամենայն ճշտութեամբ կատարուելու փորձերը շատերը տեսնելով գոհ եղած են. նոյնը կը շարունակուի ասկէ վերջ դարձեալ։

Կարին Ճիկկերճեան եւ ընկերաց Ամերիկայի վաճառատունը թիւ 156 եկեղեցւոյ դուռ :

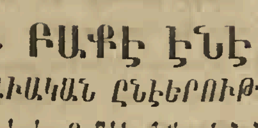

Ն. ՊԱՔԷ ԸՆԷ
ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Մարսիլիոյ և Պոնթի միջև կանոնաւորապէս բանող

Մեկնում Մարսիլիայէն ամեն տասն եւ հինգ օրն անգամ մը չորեքշաբթի օրերը :

Ուղիղ և արագ ուղեւորութիւն.

Յառաջիկայ ուղեւորութիւնն ի Բաթի, հանդիպելով ի Տրապիզոն եւ ի Պաթում պիտի կատարուի Լա Սէօլ շոգենաւով, որ փետր. 28 ին Մարսիլիայէն եւ մարտ. 7 ին ալ Կ. Պոլսէն պիտի մեկնի :

Մարսիլիա երթալիք յառաջիկայ շոգենաւն է Լէ Վօժ :

Նաւողչէքի, ուղեւորութեան եւ այլ տեղեկութեանց համար

Դիմել առ գործակատարն
ԼՈՐԱՆ ՐԸՊՈՒԼ
Մումհանէ փողոց, թիւ 114

ԱԶԴ

Մայրաքաղաքիս և գաւառաց ազգային վարժարանաց մէջ դաստիարակութեան բարձր պաշտօններ վարած և գրական ծառայութեամբք հանրածանօթ վկայեալ և հմուտ դաստիարակ մը պատրաստ է գաւառաց մէջ տնօրէն դասատուութիւն ստանձնել և կամ մայրաքաղաքիս Ազգային վարժարանաց մէջ այցելութեամբ Հայերէն և Ֆրանսերէն լեզուաց և պատմութեան բարձրագոյն կարգաց դասախօսել :

Տեղեկութիւնք լրագրոյս խմբագրութենէն կ'ստացուին :

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆՔ

ՍԿԶԲՈՒՆՔ
ՁԱՅՆԱԿԱՆ ԵՐԱԺՇՏՈՒԹԵԱՆ
ԵՒՐՈՊԱՑՒՈՑ
ի Պէտս Վարժարանաց
Տպագրեալ ի Վենետիկ
ի Վանս Ս. Ղազարու

Եւրոպացւոց ձայնական երաժշտութեան կանոնները կ'ուսուցանէ գրքոյկս պարզ ոճով, որով կարելի է հասկնալ եւ ընթեռնուլ Նօթայի գրուած երգերը, եւ ձեւայնել ձայնական ասպիճանները։ Ի վերջ գրքուկիս կայ ցանկ մի երաժշտական բառից Իտալացւոց՝ Հայերէն բացատրեալ ի հանդիպոյ :

Գինն է Ֆր. 1.25 :

Կը վաճառի ի Սեղրոս խան, եւ ամէն ազգային գրավաճառաց քով :

Սոյն առթիւ կը ծանուցուի արգոյ հասարակութեան որ Հօր Ղեւ. Ալիշանի Շիրակայ Տեղագրութեան գինը 24 Ֆրանքէն 15 ֆրանքի իջած է, դիւրամատոյց ընելու դիտմամբ բանասիրաց։

ԿՈՒՆՍԷԹ-ԻՒԼ-ԼՈՒՂԱԹ
ԲԱՌԳԻՐՔ
ՖՌԱՆՍԵՐԷՆԷ Ի ԹՈՒՐՔԵՐԷՆ
Աշխատասիրութեամբ
Շէմսէտտին Սամի Էֆէնտիի
Անդամոյ Հասարակաց կրթութեան պաշտօնատան Դրաքննութեան սենեկի
Հրատարակիչ Գարէպէտ Պալճեան

Գին 20 ղր.

ԱՌՈՂՋԱՊԱՀՈՒԹԻՒՆ
ԵՒ
ՏԱԾՈՒՄՆ Բ. ՄԱՆԿՈՒԹԵԱՆ
(Առաջին շրջան, 2 տարեկանէ մինչեւ 6)

Խմբագրեալ Ֆրանսական Առողջաբանական ընկերութեան յանձնախմբէն, եւ հայերէն լեզուաւ հրատարակեալ ի ձեռն Մեծ. Տօքթ. Տ. Ս. Փէշտիմալճեանի :

Կը գտնուի ամեն Հայ գրավաճառաց քով, եւ Սուճի Պօղոս աղայի խանութը. գին 3 ղրշ :

ԲՈՒՐԱՍՏԱՆ ՄԱՆԿԱՆՑ
ՀԱՒԱՔԱԾՈՅ

Բարոյական, Քրիստոնէական, Պատմական, Ուսումնական, Աշխարհագրական, և այլ պիտանի գիտելեաց, Մանկական վէպեր, Մանրավէպեր, Զուարճալի խօսքեր.

Սոյն հնգետասանօրեայ ընտիր և օգտաւէտ հրատարակութեան Բ. հատորին 4րդ տետրն ելած է :

Բ. հատորին (24 տետր) տարեկան գինն է երկու արծաթ մէճիտ։

Ռուսաստանի համար 4 րուպլի :

Տասն երկու տետրին. (վեցամսեայ) գինն է քսան և հինգ ղրշ։

Այդքան տոմսք՝ տարեկանի (24 տետրին) պիտի վճարեն մէկ արծաթ մէճիտ, եթէ իրենց դպրոցին հոգաբարձութենէն և կամ գլխաւոր Դասատուէն վկայական մը բերեն :

Ստորագրութիւնք Ա. տետրէն կսկսին :

Բաժանորդագրութեան տեղերն են՝ Սուլթան-Համամ թիւ 14.

Կամուրջի գլուխ՝ Սուճի Պօղոս աղայի խանութը :

ԱՅԵՐԻ՜Է ՎԻԿՕՐԸ եղական դարման է հերաց ամեն տեսակ դժուարութեանց և սովորականին համար ծախուած ուրիշ բաղադրութիւններէ առաւել գոհ կրնէ գործածողները :

Մանաւանդ ի դականսեալ գործածութեանը համար անհրաժեշտ է այս, քանզի կառատացնէ ու մետաքսանման փայլուն և կակուղ կընէ գլխու կարծըր մազը։ Որև է պատճառաւ գունաթափ եղածը անվրէպ իր նախկին գոյնին կը վերադարձնէ. անյընէ եթէ արմատը փճացած չէ (քանզի բնութեան մէջ ոչինչ կայ հաստատ մազը կը վերահաստատէ, Եափածին տեղչնոր մազ կը բուսցնէ երբ արմատը փտած է), գլխուն ճերմակ թեփը շուտով կանհետացնէ : Միով բանիւ բնական ու փայլուն մազի առատութեամբ գլխոյն զարդարուելով գործածողը խիստ վայելչագեղ կ'ըլլայ, բանք մը կստանայ : Մայրաքաղաքիս մէջ և այլ տեղեր բազմաթիւ գործածողք այսպէս կը վկայեն : Անուշահոտ ջուր մ'է, շիշը կանանչ թուղթի մէջ ամփոփեալ է. դեղավաճառք և այլ շատեր կը ծախեն, Այէրի Վիկօրը հարցնել պէտք է, Գլխաւոր տեղին է Մինասեանի Ամերիկեան վաճառատունը ի Ղալաթիա կոստանդնուպօլսոյ :

Լրագիրս ամեն օր կը հրատարակուի բաց 'ի կիրակի և տօն օրերէ :

Բաժանորդագրութեան տեղն է Կ. Պոլիս, Բիզա փաշա եօգուշը Շարք չարշըսը թիւ 33 Մասիսի խմբագրատունը : Իսկ գաւառաց մէջ հետևեալ հոգաբարձուաց գրասենեակները.

ԿԱՐԻՆ Յովհաննէս էֆ. Տ. Սեդրակեան.
ԵՐԶՆԿԱ. Յ. Շաւարշ էֆ.
ՍԵԲԱՍՏԻԱ. Նրանոս էֆ. Աթամեան.
ՍԱՄՍՈՆ. Եղուարդ էֆ. Մուրատեան
ՌՈՍՏՈՎ. Արժ. Տ. Արիստակէս. Տէր Ղազարեան.
ԶՄԻՒՌՆԻԱ. Աւետիս էֆ. Քէօշէեան.
ՆԻԿՈՄԻԴԻԱ Խաչիկ էֆ. Էմիրեան.
ՏՐԱՊԻԶՈՆ. Սահակ էֆ. Էքմեքճեան.
ԵՒԴՈԿԻԱ. Գէորգ էֆ. Նազարեան
ՄՈՒՇ. Արմենակ էֆ. Խանազատեանց
ՎԱՆ. Պետրոս էֆ. Գարամանեան
ԲԵՐԻԱ. Սեդրակ էֆ. Խարաճեան.
ՏԻՖԼԻՍ [illegible]. Թովմաս էֆ. [illegible].
ՆԻԳԴԷ Գէորգ էֆ. Խ. [illegible].
ՅՈՔՇԷՆ. [illegible].
[illegible]
[illegible]

Դ Ր Ա Մ Ա Կ Ա Ն

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՊՈՐՍԱ

Ղալաթիա 21 փետր.

ԸՆԹԱՑՔ ՓՈԽԱՆԱԿՈՒԹԵԱՆ
(Օսմ. ոսկին 100 ղրուշի հաշուով)

Լոնտրա 3 ամիս, ղրշ. 110,27 1/2 առ Անգլ. լիր	
Փարիզ 3 » Ֆր. 22,77 1/2 առ Օսմ. լիր	

ԸՆԹԱՑՔ ԱՐԺԷԹՂԹՈՑ

Օսմ. Փոխառ. [illegible] (գ. կ.)	13,24
[illegible]	13,24
[illegible]	13,23
Եգիպտ. միաց. բաց. ոսկի	83,17
	Անգլ. լիր
Ռուսիէթի Քէնէկալ 6 0/0	5, 8
» Օսմանեան	4, 8
Կ. Պոլսոյ Քաղաքային	8,40
Թրէնաի Փէնէրալ 6 0/0 Օսմ. լիր	6, 8
Փոխ. 1863 (Մուքեոն) 6 0/0 Ֆր.	
» 1865 » 6 0/0	71,
» 1869 (քինար) 6 0/0	63,
» 1872 (զոհ. տիւ. Թրէզոր)	22,50
» 1873 (քինար) 6 0/0	58.
Տուլէթի երկաթուղի	57,75
Լոտրիոմ (գ. կ.)	165,
Օրոզտիայ Օսմ. լիր	345,
[illegible] »	980
[illegible]	20
[illegible]	—

ԸՆԹԱՑՔ ԴՐԱՄՈՑ
(Օսմ. ոսկին 100 ղրշէն)

	Ղրշ.
Անգլիական ոսկի	110 15
[illegible]	88
[illegible]	90 16
Ֆրանք	51 25
[illegible] (զարիբ)	898,
» [illegible] (նոր)	91 18
[illegible]	108 12
Վեցնոց	104 5
Հինգնոց	104 5
Մէճիտիէ	102 10

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՊՈՐՍԱ

Լոնտրա 5 մարտ

Անգլ. Քօնս.	102 11/16
Օսմ. »	12 5/8
Փոխ. 1865	15
» 1869	13 1/4
» 1871	75 7/8
» 1872	24
» 1873	12 3/8
» 1877	88 1/2
Պանք Օթոման	20 1/4
Ռուս. փոխ. 73ի	87 5/8
Եգիպտ. միացեալ	74
» արտօնեալ	96 5/8
Տայրա Սանիէ	74
Փոխ. Դոմէն	93 25
Փոխանակագիր Փարիզի վրայ	25,424

Փարիզ 5 մարտ

Գաղղ. Քօնս. 3 0/0	115.90,
» » 5 0/0	82,32 50
Օսմ. Քօնս.	12.82,50
Փոխ. 1865	Ֆր. 75
» 1869	66
» 1873	62
Օսմ. Երկաթուղի	55,37,50
Պանք Օթոման գ. կ.	761,50
Քրէտի Լիօնէ գ. կ.	585.
Ռուս. փոխ. 5 0/0 (1877)	92,25
» » Արեւելեան	—
Իտալ. Քօնս.	89,45
Եգիպտ. միացեալ	378.75
Փոխանակագիր Լոնտ. վրայ	25,22

Վիէննա 5 մարտ

Փոխ. Լոնտրայի վրայ	119.90
Տուլէթի երկաթուղի	27,50

ԿԷՍ ՕՐ 5,57

Ա Ր Ե Ւ Ե Լ Ե Ա Ն Ե Ր Կ Ա Թ Ո Ւ Ղ Ի Ք

ԵՐԹԵՒԵԿՈՒԹԻՒՆ ԸՆԴ ՄԷՋ Կ. ՊՈԼՍՈՅ ԵՒ ՔՒՉԻՒՔ—ՉԷՔՄԷՃԷԻ
Սկսեալ 1 Մարտ (Ն. Տ.) 1883, մինչեւ նոր տնօրէնութիւն

Կ. ՊՈԼՍԷՆ ՔՒՉԻՒՔ—ՉԷՔՄԷՃԷ

ԿԱՅԱՐԱՆՔ	ԹՈՒԱՀԱՄԱՐ ԿԱՌԱԽՄԲՈՑ																				
	4	2	6	8	10	12	14	16	18	20	22	24	26	28	30	32	34	36	38	40	0
	Առաւօտ									Իրիկուան											
	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.
Կ. Պոլիս . . . . Երթ	6 41	7 15	7 44	8 16	8 47	9 13	10 10	10 35	11	12	12 30	1 47	2 18	2 54	3 25	3 55	4 25	4 58	5 29	6 1	6 29
Գում-գափու	6 52	7 27	7 55	8 27	8 58	9 24	10 21	10 46	11 11	12 11	12 40	1 58	2 29	3 5	3 36	4 6	4 36	5 9	5 40	6 12	6 36
Եէնի-գափու	6 56		7 59			9 28	10 26	10 51	11 15	12 16	12 44	2 2	2 34	3 9	3 41	4 10	4 41	5 14	5 45	6 17	6 43
Սամաթիա	7 2		8 5			9 34	10 33	10 58	11 21	12 23	12 50	2 8	2 40	3 15	3 48	4 16	4 48	5 20	5 52	6 24	6 49
Եէտի-գուլէ	7 8	7 41	8 11	8 35	9 8	9 37	10 39	11 2	11 27	12 27	12 54	2 12	2 46	3 19	3 54	4 20	4 54	5 24	5 58	6 28	6 53
Մաքրիգիւղ	7 20	8	8 24		9 22		10 53		11 41				2 58		4 8		5 8		6 12		7 4
Այ-Սթէֆանոս		8 14	8 35		9 33		11 4		11 54						4 19		5 19		6 25		
Քիւչիւք-Չէքմէճէ . . . Ժամանում		8 25							12 3										6 34		

ՔԻՒՉԻՒՔ—ՉԷՔՄԷՃԷԷՆ Կ. ՊՈԼԻՍ

ԿԱՅԱՐԱՆՔ	ԹՈՒԱՀԱՄԱՐ ԿԱՌԱԽՄԲՈՑ																				
	3	5	7	9	11	13	15	17	19	21	23	25	27	29	31	33	35	37	39	41	1
	Առաւօտ									Իրիկուան											
	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.
Քիւչիւք-Չէքմէճէ . . . Երթ			7 34									1 35									6 38
Այ-Սթէֆանոս			7 45		8 42		9 43		11 27			1 46					4 28		5 30		6 51
Մաքրիգիւղ	6 55	7 26	7 58		8 55		9 56		11 40			1 59		3 6			4 41		5 43		7 5
Եէտի-գուլէ	7 9	7 40	8 12	8 42	9 9	9 43	10 10	11 26	11 54	1 1	1 40	2 13	2 49	3 20	3 52	4 27	4 55	5 31	5 57	6 54	7 26
Սամաթիա	7 14	7 45	8 17	8 46	9 14	9 47		11 31	11 59	1 6	1 45	2 17	2 53	3 24	3 56		4 59		6 2		
Եէնի-գափու	7 21	7 51	8 23	8 52	9 20	9 53		11 37	12 5	1 13	1 52	2 23	2 59	3 30	4 2		5 5		6 8		
Գում-գափու	7 26	7 56	8 28	8 57	9 25	9 58	10 20	11 42	12 10	1 18	1 57	2 28	3 4	3 35	4 7	4 37	5 10	5 41	6 13	7 11	7 40
Կ. Պոլիս	7 35	8 5	8 37	9 6	9 34	10 7	10 29	11 51	12 19	1 27	2 6	2 37	3 13	3 44	4 16	4 46	5 19	5 50	6 22	7 21	7 50